

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Цыфхэм алукагъ

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан тыгъуасэ шылагъ Тэхьутэмькое районим ит поселкэу Инэм. Культурэм и Унэу мыщ дэтым шыклогъэ цыф зэхэхэм ар хэлэжъагъ. Лышхъуэ игысагъэх Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Натхъо Разыет, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Иащэ Мыхъамэд, Тэхьутэмькое район администрацием ипащэу Шхьэлэхъо Азмэт, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, нэмыкхэри.

Цыфхэм гумэклыгъоу ялэхэр зэхэ-

хэм къышагъэтыгъэх, ахэмкIэ АР-м и Лышхъуэ Иэпылэгъу къафэхъунэу шыгугъыхуэ зыкъыфагъэзагъ. Гумэклыгъохэр анахъуэ зыфэгъэхьыгъэхэр псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтыр, республикэ мэхъанэ зилэ гъогухэм ягъэцкIэ-жын, медицинэм илофыгъохэр арых. Амалэу шылэмкIэ АР-м и Правительствэ Иэпылэгъу мыхэм къызэрафэхъу-щтыр Тхьаклушынэ Аслъан зэхэхэм хэлэжэхэрэм къариуагъ, законодательствэм диштэу гумэклыгъоу къалэтыгъэхэр зэшIохыгъэ зэрэхъушхэр Лышхъуэ хэм къыкIигъэтхьыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияпшыкIуфэнэрэ зэхэсыгъо 2012-рэ илээсым мэлылфэгъум и 25-м зэхашэ

Иофыгъоу зытегушыIэштхэм мы къыкIэлъыкIохэрэр ахагъэхъагъэх: законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «КIэлэцIыкIуиш е аш нахъыбэ зилэхэм ыпкIэ хэмылэу чыгу Iаххэр квататхэм ифитыныгъэ гъэцкIэгъэным ехылаагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэм яIонэрэу хэллэгъэ-ныр; законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Цыфхэр ыкIи хылтэ зэфэшхъафхэр таксикхэм зэрэзэрэщэ-штхэмкIэ фэIо-фашIэхэм япхыгъэ Иофыгъо заулэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехылаагъ» зыфиIорэм ия 3-рэ статья ия 7-рэ Iахь кIуачIэ имыIэжъуэ лъытэгъэным фэгъэхьыгъ», «ШэкIонхэмкIэ фитыныгъэу ялэхэр зэрэтырагуашэхэрэ шыкIэм ехылаагъ» зыфиIохэрэм апэрэу ахэллэгъэныр, Адыгэ Республикэм

и Законхуэ «Адыгэ Республикэм бюджет Иофыр зэрэщызэхашагъэм ехылаагъ», «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехылаагъ», «Шьон пытэхуэ процент 15-м ехъоу этил спиртыр зыхэлхэм ящэнкIэ уахътэм игъэнэфэн ехылаагъ», «КIэлэцIыкIу ибэхэм ыкIи нытыхэр зышхъаарымытыжхэм социальнэ Иэпылэгъу ятыгъэнымкIэ амал тедзэхэр гъэцкIэгъэнхэм ехылаагъ», «ЧыпIэ зыгъэIорышIэжыным иорганхэм социальнэ лъэныкъомкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочи-хэр афэгъэзэгъэнхэм ехылаагъ» зыфиIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр ыкIи нэмыкI Иофыгъохэр.

Зэхэсыгъор сыхъатыр 11.00-м Жуковскэм ыцIэкIэ щыт уауауым тет унэу N 22-м хэт Залышхом шаублэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу ИАЩЭ Мухъамэд

АР-м и КЪЭРАЛЫГЪО ФИЛАРМОНИЕ
ИЛЭЭС 40 ХЪУГЪЭ

ЯмэфэкI хагъэунэфыкIы

Республикэм и Къэралыгъо филармоне зылажэрэр илээс 40 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ мэфэкI зэхэхэр мэлылфэгъум и 20-м шылагъ. ЗимэфэкIхэм Тхьаклушынэ Аслъан ыцIэкIэ къафэгъушIуагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр ыкIи медалэу «Адыгеим и Щытхъуэхъу» зыфиIоу Къэралыгъо филармонием къыфагъэшъошагъэр ащ идиректорэу Хьот Заур ритыжыгъ. Джащ фэдэу «Адыгеим искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофшIэшху» зыфиIорэ щытхъуцIэр ритыжыгъ Къэралыгъо филармонием исимфоническэ оркестрэ ихудожественнэ пащэу, идирижер шхьалэу Петр Шаховым.

МэфэкI зэхэхэм концертэу къышатыгъэм хэлэжъагъэх ансамблэхуэ «Налмэсыр», «Ислъамыер», «Русская удалыр», «Ошъутенэр», артистхуэ Нэхэ Тэмарэ, Кушъэкъо Симэ, нэмыкхэри.

Юбилеим ехъулэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние шIуфэс телеграммэ къыфигъэхьыгъ Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъары, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ артистэу Тутэ Заур, джащ фэдэу зимэфэкIхэм къафэгъушIуагъэх Урысые ичIыплэ зэфэшхъафхэм ащылсэурэ цыф цIэрылэхэр.

МэфэкI Иофтхъабзэр зэрэкIуагъэр нахь игъэкIотыгъэу тигъэзет къышчы-хэтыуышт.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

АДЫГЭ БЫРАКЪЫМ И МАФ

Шъукъеблагъэх мэфэкIым

Адыгэ быракъым имэфэкI мэлылфэгъу мазэм и 25-м игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIышт. Зэкъош республикэхэм, адыгэхэр зыщыпсэурэ хэгъэгухэм зэхэхэхэр ащыкIоштых.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» Мыекъуапэ щызэхихэрэ зIукIэр Лениным ыцIэ зыхъырэ пчэгум шыкIошт. Шыухэр хэлэжъэщтых, адыгэ быракъыр шагъэбыбэтэшт, концерт къатышт, къышчышъоштых, щыуджыштых. Сыхъатыр 18.20-м мэфэкIыр аублэшт. Шъукъеблагъэх зэхэхэм!

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтым итхэр: ансамблэу «Ащэмэзыр» мэфэкIым чанэу хэлэжъэшт.

КъыкIэлъыкIорэ номерыр мэлылфэгъум и 25-м къыдэкIышт.

Хабзэ зэрэхъугъэу, мэлылфэгъум иаужырэ мафэхэм Адыгеим муниципальнэ образованиехэм зэкIэми шыхъафхэр ащызэхашэх, цыф псэупIэхэр, урамхэр агъэкъабзэх, хэкихэр адашых, чыгхэр агъалэх, гъогухэм ягъэцкIэгъэны зыцагъэгъушхэрэп. Анахъуэ мы Иофтхъабзэм чанэу хэлэжъэхэрэп Мыекъуапэ щыпсэухэрэп арых.

ИЭШЪЫНЭ Аслъан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Законностым игъэпытэнкIэ, цIыфхэм яфитыныгъэхэм-рэ яшхьафитыныгъэхэмрэ якъэухъумэнкIэ гъэхъагъэу илэхэм, илэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Иоф зэри-шIэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылъ фагъэшъошагъ **Хьоткьо Аслъан Хьамидэ ыкIом**, къалэу Мыекъуапэ исуд участкэу N 2-м изэгъэшIужь судья.

ГЪЭТХЭ ГУБГЪОР

Пхъэным зеушъомбгъу

Республикэм макъу-мэщым-кIэ и Министерствэ къызэри-тыгъэмкIэ, бжыхъсэ гектар мин 92,6-м фэдиз хъазырэу къагъэкIыгъэм щыщэу мэлылфэгъум и 20-м ехъулэу зэ-

гъэхэм гъэтхэпэ пасэм апхьын фэгъэ лэжыгъэхэр, зэкI пIоми хъунэу, чIыгум рагъэкIугъэх. Мы илэсым гъэтхэсэ гектар мини 109,5-рэ апхьын фаеу агъэнэфагъэмэ, тыгъуасэ ехъу-

шIушIагъэхэр гектар мин 80-м къехъу. Апэрэу чIыгъэшIухэр зыхатэкъуагъэхэр коц гектар мин 64-м ыкIи хъэ гектар мин 14-м ехъу. ЯтIонэрэу бжыхъсэхэм минеральнэ чIыгъэшIур аIэкIэгъэхъэгъэным фэгъэхъыгъэ ИофшIэнхэр мы мафэхэм зэшIуахы. ПстэумкIи ятIонэрэу зэшIушIагъэхэр коц гектар мин 28-рэ ыкIи хъэ гектар мини 6-рэ.

ЧыгъэшIухэмкIэ зэряшIу-шIэхэрэм дакIоу хъасэхэм уцыжъхэр ахэгъэкIодыкIыгъэным ыкIи узхэр къамыгъэ-узыгъэнхэм афэшI химическэ препаратхэр ахатакъох. Ащ фэдэу тыгъуасэ ехъулэу зыха-тэкъуагъэхэр коц гектар мин 20-м ыкIи хъэ гектар мини 7-м къяхъу.

Мэфэ ошIоу къызэлъыкIуа-

лэу а ИофшIэныр зыщызэшIуа-хыгъэр гектар мини 9-м фэдиз. Гъэтхэсэ пасэхэу апхыгъэхэр: зэнтхыр — гектар 1767-рэ, горохыр — гектар 490-рэ, гъэтхэ хъэр — гектар 247-рэ. Натры-фымрэ тыгъэгъазмрэ япхьы-ни чIыпIэ заулэхэм ащыфежъа-гъэх. Тыгъуасэ ехъулэу лэжыгъэ къэзытышт натрыф гектар 840-рэ ыкIи тыгъэгъэзэ гектар мини 4,5-м фэдиз хъазыррэ рес-публикэм щапхыгъэх. Илэ-сыбэрэ къэкIырэ уцхэми гектар 900 фэдиз арагъэубытыгъ.

Тызыхэт лэхъаным гъэтхэ-сэхэм япхьын нахъ зеушъомб-гъу. ЧыпIабэхэм натрыф ыкIи тыгъэгъэзэ чылапхъэхэр чIы-гум езыгъэкIухэрэ агрегатхэм Иоф ащашIэ.

*ЛЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэтбый.*

Героин килограммым ехъу къырахыгъ

Наркотикхэр хэбзэнчъэу гъээкIогъэнхэм пэуцужьырэ къулыкIоу АР-м щылэм иIофы-шIэхэм поселкэу Новэм щыпсэ-урэ унагъохэм ащыщ горэм ишагу къалыхъузэ, героин ки-лограммым ехъу къагъотыгъ, ащ дозэ мин 15 — 20 фэдиз къы-хэкIы.

«КъулыкIур Адыгеим зыщы-Iэм къыщыублагъэу ащ фэдиз наркотик къахэтхэу хъугъэп. «ЩакIохэм» ащ сомэ миллиони 2-м ехъу клахыщтыгъэ», — къылуагъ Наркоконтролым иот-дел ипащэу Мэрэтыкьо Руслъан.

Ащ ыпэкIэ Узбекистан щыщ хульфыгъэу ТэхьутэмыкIое районым наркополицейскхэм къыщаубытыгъэм героин грамм 15 къыхахыгъ. Уголовнэ Иоф къызызэлъахым, цыган бзыл-

фыгъэ хэщагъэу къычIагъэщыгъ. Зэгугафэхэрэм иунэ къызыз-кIохэм, щай зэрылтыгъэ банкэм ыкIи пакетым итэкъуагъэу героин килограммрэ grammi 129-р ща-гум щычIитIагъэу къагъотыгъ.

ПэшIорыгъэшъэу зэреуга-фэхэрэмкIэ, наркотикхэр Таджи-кистан щышхэм къалэкIагъахъу ары. Героиныр Краснодар ща-цэн гухэлъ ялагъ, ащ епхыгъэу зы хъугъэ-шIагъи агъэунэфыгъ.

План гъэнэфагъэм тетэу зэ-IумыкIэхэу Иоф ашIэщтыгъ. Ахъ-цэр терминалкIэ атIупщыщтыгъ, наркотикыр зыдагъэтылтыгъэ чIыпIэр телефонымкIэ араIо-щтыгъ.

Иофыр зэхафы, наркотикхэр Адыгеим къызэрихъэгъэ шIыкIэр агъэунэфы.

САТЫР ЗАУЛЭКИЗ

Налщык язэлукIапI

Дунэе Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп изэхэсыгъо непэ Налщык щыкIощт. Адыгеим иллыкIохэр ащ хэлэжъэщтых.

Сирием зэо-банэр зэрэщыкIорэм, тильэп-къэгъухэу хэкум къэзыгъэзэжыгъэхэм, тапэки Сирием кыкIыжыщтхэм IэпыIэгъоу аратын альэкIыщтым, нэмыкI Иофыгъохэм атегушыIэ-щтых.

Хэдзынхэр яIэщтых

Тиреспубликэ иобщественнэ движе-ниеу «Адыгэ Хасэм» ихэсашъхъэ изэлукIэ тхъаумафэм Мыекъуапэ щы-зэхашщт.

Адыгэ Хасэм итхъаматэу Бэгъушъэ Адамэ къызэрилуагъэмкIэ, Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп хэсашъхъэм щыхадзыщт. Нэбгыри 7-м

къыщыублагъэу 11-м нэс гъэцэкIэкIо купым хагъахъэ ашIоигъу.

Студентхэмрэ уахътэмрэ

IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыгъэ тильэп-къэгъухэу Мыекъуапэ щеджэхэрэм Адыгэ хасэхэм япащэхэр аIукиагъэх.

Тыркуем ит Адыгэ хасэхэм яфедерацие ипа-щэу Шъыгъэлыгъо Уаджыт, мы IэнатIэм на-хьыпэкIэ Iутыгъэ Гугъэжъу Джыхъан, Адыгэ Хасэм итхъаматэу Бэгъушъэ Адам, ДАР-м итхъаматэу ХыдзэлI Абдулахъ, АР-м лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ ти-льэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъа-матэу Шъхьэлэхъо Аскэр, нэмыкIхэри аIукиа-гъэх. Студентхэм яIофыгъохэм игъэкIотыгъэу атегушылагъэх.

САХИДЭКЪО Нурбий.

НыбжыкIэхэр икIэщакIохэу

Хабзэ зэрэхъугъэу, эко-логическэ ныбжыкIэ Иофтхъабзэу «Адыгее къабзэр» зыфиорэр мэ-лылфэгъу мазэм рес-публикэм щэкIо. Мыгъэ ащ кIэщакIо фэхъугъэх АР-м спорт туризмэмкIэ и Федерации, туриз-мэмрэ курортхэмрэкIэ республикэм и Комитет, АР-м ныбжыкIэ ИофхэмкIэ и Комитет, нэмыкIхэри.

Республикэм имуниципаль-нэ образованиехэм ащызэхэ-щэгъэ командэхэр акцием хэ-лажъэх, ахэм аныбжъ илэс 12-м къыщегъэжъагъэу 35-м нэсы.

Иофтхъабзэр уцогъуитIоу зэ-теутыгъ. Апэрэр муниципаль-нэ образованиехэм ащэкIо, ятIонэрэр (финалыр) мэлылф-эгъум и 22-м Мыекъопэ рай-оным щызэхашщт.

ЗэрагъэнэфагъэмкIэ, респуб-

ликэм ит саугъэтхэр, икультур-нэ кIэнхэр, туризмэм яобъект-хэр агъэкъэбзэщтых, хэкIыр алуахышт, экологиемкIэ зэнэ-къокъу рагъэкIокIышт. Иофэу ашIагъэм изэфэхьысыжъхэм нэужым командэхэр къаегу-

щылэщтых, гъэзетхэр къагъэ-хъазырыщтых. Ахэм зэкIэми жюрием уасэ афишышт.

Теклоныгъэр къыдзыхыгъэ командэхэм щытху тхылъхэр ыкIи шIухъафтынхэр афагъэ-шъошэщтых.

Сыхъум къыщаубытыгъ

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкIу АР-мкIэ и ГъэорышIапIэрэ Интерполым икIу-тамэу республикэм щылэмрэ зэхашщэгъэ лъы-хъон Иофтхъабзэхэм яшIуагъэкIэ, бэшIагъэу алиментхэр зымытыщтыгъэ хульфыгъэр зыдэщылэ чIыпIэр агъэунэфын альэкIыгъ.

Зыныбжъ имыкIугъэ исабыитIу атефэрэ алиментхэр зэраримытыхэрэм къыхэкIыкIэ, 2011-рэ илэсым шышъхъэлум и 11-м суд при-ставхэм я Мыекъопэ къэлэ отдел мы хуль-фыгъэм ылэныкIокIэ Иоф къызылуихыгъ.

Чыфэ зытелгыр зыщыпсэурэ чIыпIэм суд приставхэр пчъагъэрэ кIуагъэх, ау иунэ зыкIи рагъотагъэп. Нэужым учетнэ-регистрацион-нэ органхэм зафагъэзагъ, ау ащи зи шIуагъэ къытыгъэп. Ащ къыхэкIыкIэ, 2011-рэ илэсым чъэпыогъум и 26-м мы хульфыгъэр розыс-кым ратыгъ.

Урысые Федерацием изаконодательствэ зы-укъуагъэм лыхъухъзэ, ар джырэ уахътэ зы-щыпсэурэ чIыпIэр агъэунэфын альэкIыгъ. Аб-хъаз Республикэм икIэлэ шъхъалэу Сыхъум

зышигъэбылтыщтыгъэу къычIэкIыгъ.

Интерполым иунашъокIэ Абхъазым и МВД икIулыкIушIэхэр алиментхэр зымытырэ хуль-фыгъэм Iукиагъэх ыкIи изекIуакIэ лъапсэ фэ-хъугъэр къырагъэIотагъ. Ипшъэрылтыхэр зымы-гъэцакIэкIэ уголовнэ пшъэдэкIыжъ ыхьын зэрильэкIыщтыр зэрытхэгъэ документыр ра-тыгъ ыкIи джырэблагъэ Мыекъуапэ къэкIо-нышъ, суд пристав-гъэцэкIаком екIолIэнэу фагъэпытагъ.

Аттракционхэр зэфашIыгъэх

Суд приставхэм я Мыекъопэ отдел унашъоу ышIыгъэм диштэу муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» икIэлэ гупчэ парк дэт аттракционхэм яIофшIэн къызытырагъэуцагъ.

Судым зэрильытагъэмкIэ, паркым щыкIогъэ гъэцэкIэжыныхэм ауж Госэнергоназорым фи-тыныгъэ къаримытэу энергиер зэкIолIэрэ пкъы-гъохэм яIофшIэн рагъэжъагъ, ар цIыфхэмкIэ щынэгъошхоу щыт.

Мэфэ 30-м къыкIоцI аттракцион 18-мэ Иоф ашIэщтэп.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Гъэтэрэзыжыын

Тигъэзет иномерэу мэлылфэгъум и 18-м къыдэкIыгъэм ия 7-рэ нэкIубгъо «Наградэ лъапIэм пылъ къэбархэр» зыфилоу къыхагъэм ия 4-рэ колонкэ иабзацэу «Гулэтыжъ...» зыфилорэ гушылэмкIэ къыригъажьэрэм иаужырэ гушылэухыгъэ хэукъоныгъэ хэжъухъагъэшъ, мырэуштэу укьеджэщт: «Къалэу Кенигсберг ирайон горэм комендантэу илагъ. Джырэблагъэ илэс 98-м итэу идунай ыхъожыгъ».

БЫЛЫМХЪУНЫР

Шыщэ Мурат.

Асфальт гъогум ызыбгъу реклокырэ чэу шхонтлэ да-хэм ерагъэу тышхъапырэл-пы. Шагум дэтэлъагъох, ыужккэ кызырэтшлэштэу, лофшлэным емызшхэрэ зэш-хэгъусэхэр. Тыздэхэгъэ ша-гум нэм апэу кышыпэккэфэ автомашинэ фыжэ псынклэу дэтыр. Унэ натлэмккэ чэум клэлъырыт кэгъэгъэ шэо зэфшхъафхэм уяплэкырп.

Къэблэчэжыем тызэрэ-дэккэу нэгүшлоу кытыпгъоккы Мурат. Ащ нэгуасэ тыфэхугъ нэмылэу унэ къуапэм кы-кыоккы Светланэ шэр зэрэ-риххэрэ хъакъу-шыкыоу ыт-хъакыгъэхэр ылыгъху. Ахэм эдэгүшылэгъоу адытлагъэм кыхэхых зыпылхэ лофшлэ-мыпсынклэм къафиххэр гу-шлуагъори гумэкыгъоу зыу-клэхэрри. Унэ унэгъо хызы-мэтэу уахыт, кыуачи, мыль-куи мымаккэу зытеккыуадэу илээс пчъагъэ хуыгъэу зы-пылхэм шлуагъэу къафиххы-рэм, ащ кыныгъоу зэфшхъ-афхэу зыфиххэрэм, ялофхэр зэрэзпыфэхэрэм зэлэпахызэ зэшхэгъусэхэр къагүшылэх.

— Тиунагъоккэ тызыпы-лыр былымплашхэм, ана-хъэу шэ кызытырэ чэмхэм, ялыгъын, — кырегъажэ ти-упчлэхэм джуап къариты-жыныр Мурат. — Тызыхэт лъэхъаным былымшхы 12 ти, ащ шыщэу къэтшхэр

чэми 4, адрэхэр ныбгъэшху, шклэх. Кытэккыгъэ уахытэ ти-чэмхэм япчъагъэ 8-м нэсэу. Жы хуыи тшэгъэ чэмхэм ачыллэ иуошхэр джы тэху.

— Илээс 7 хуыгъэ тызы-пылхэр фэдэ тфэхурэ ыккы мымаккэу зэрар зэтшыллэрэ лофшлэны мыпсынклэм тиуна-гъоккэ, — илэ игушылэ лъе-гэккыуатэ Светланэ. — Апэу чэмитлуккэ едгъэжыгъагъ, ахэм къахлаххэрэм ащышхэр чэмы хуыхэу тыкырэклэ. Хэти кышлоремыш тызы-пылхэр лоф псынклэгъоу. Пчэ-дыжым сыхъатыр 6-м етгъ-ажажэш, ящытыплэхэр тэ-гъэккыабзэх, тэгъашхэх, псы етэгъашхэх, джы тызыхэт лъэхъаным фэдэмэ, чэмхэр дэ-тфыххэш, поселкэм ихъанэ-гъунэхэм ащытэгъэху. Шклэ-ккэ цыккыгъэхэр къахырхэм арытых, шагум кытэгъэккы-хэш, сабым фэдэу такыде-ккыгъэ тэху. Тиунагъоккэ зыгъэпсэфыгъо е мэфккэ мафэ илээс реным тилэрп. Бэ бы-лымхэм бырысэрэу апылхэр.

Светланэ кызырлорэмккэ, шэр бэу кызышхытэрэ уахытэу уц шхуантлэм игъом чэмхэр мафэм шэ, адрэ уахытэм тло ешых. Чэм телытэу тызыхэт лъэхъаным чэш-зымафэм шэу къахышхэр литрэ 22-м нэсы.

Тиупчлэхэмккэ анахъ кынынэу шэм рапэсэрэм фэгъэхыгъэм зэшхэгъусэхэм гукъау ялэм

Кошхэблэ районым ит поселкэу Майскэм адыгэ унэгъо шлуагъэ шэпсэу. Ахэм зыккэ ащыш «интерна-циональн» зыфалорэм фэдэу къэбэртэе клэлэу Шыщэ Муратрэ ащ ишхэгъусэ урыс бзылфыгъэу Светла-нэрэ яунагъо. Ахэм адэжэ бэмышлэу тышылагъэш, кышылтэгъугъэхэмрэ кышылзэхэтхыгъэхэмрэ тигъэзетеджэхэр ащыдгъэгъозэхтых.

Гушлуагъори гукъаори зэдэккы

зэккэми ашхыгъэ кышхырахи.

— Шэм илугъэккы лофы-шхоу тилэр, — кырегъажэ Светланэ ягукъаохэм къате-гушылэныр. — Ащ клэтхырэр мэккэ дэд. Тыбылымхэр тэрэ-зэу тыгъынхэм фэшл мэкъу рулон пчъагъэ тилэн фае. Гъэрэккэ автомашини 5-м арыз жом тшэгъыгъэ. Ахэр зэккэ лъаплэх, ауасэ хэхэо зэ-пыт. Гушылэм пас, гъэрэккэ мэкъу рулоныр сомэ 700-ккэ тшэгъыгъэмэ, джы ащ ыуасэ сомэ миным кыеххыгъ. Зы рулоныр зэрэтфэхурэр мэфш нылп. Мурати мэкъу кухэ зытлэу гъэ кыс кыепккэ. Лэ-жыгъы, утхындзафи, фыркыу тшэгъых. А пстэум ахышэу апэлххэрэр бэ, ау шэу кыэт-хыжыкырэр осэнчэ.

Светланэ кызырэхигъэ-щырэммккэ, тызыхэт уахытэм шэм ыуасэ лъэшэу кылы-хыгъ. Станицэу Дондуковскэм кыуае шызыхыхэрэр япоселкэ кыккыохэш, шэ литрэр сомэ 10-ккэ ащэфы, ащ кыуаеу ха-шыккырэм ежхэм ащ фэдэ заулэ фэдэу хахы. Апэу мы лофым зыфехъэхэм литриш зэрыфэрэ банкэм из шэр со-мэ 50-ккэ ащэштыгъ, джы уасэр бэккэ ащ нахъ маккэ. Кынышхо тыралгъэгъозэ шэу кыахыжыкырэм ыуасэ кызы-щышхыккэрэ лъэхъаным лусхэм ауасэ хэхэо зэпыт. Джары анахъ гукъау зэшхэгъусэ-хэм ялэр.

— Мы илээсым шэр тымы-шэнэу итхуыагъэш, зэккэ кытхыжыкырэм кыуае хэтэ-шыккы, — ело Светланэ. — Кынынэу зэпытчхэрэм ащ джы-ры кыхыгъэхуагъэр маккэп. Мары пчэдыжэ кысшыгъэ чэмиллым шэу кыккэсхыгъэм

кыуае хэсшыккыгъэ шэджэгъоужым ты-кысыгъ, джыри пчыкы нэс зэшл-схын фэе лофшлэну силэр мыухыжэ. Джащ фэд мафэ кыс.

— Кыуае сыда ешхупэсхэр? — тхыпчлы тигушылэ-гъухэм.

— Тикъуае ти-машинэккэ Лабин-скэ, Курганинскэ, Кошхэблэ анэтгъэсыш тшэ, — ело Мурат. — Бен-зиным ыуасэ зы-нэсыгъэр шэошлэ, машинэми зэрар етхы. Сыдми, урыс-хэм зэрало хабзэу, цызэу шэрэххыр кымыуцоу кызы-чыххэрэм тэри ты-фэд. Етлани тэ бэ-дзэрхэм тащышэу татетыным теккэ-дэшт уахытэ тилп, мыккэ шагум дэт былымхэм яфэлэ-фашлэ ты-пылхын фае.

— Джы уасэу шылэмккэ тишэ ятшэмэ, былымхэм ящыккэгъэшт лус зэфшхъафхэр тшэфынхэм иамал тлэккэлышхтп, — кы-хегъахэ Светланэ. — Былы-мусым изакъоп, чэмхэр иску-ственнэу гъэлыхыжыгъэнхэр, уз горэ кыуалэмэ лээзгъу уцэу ящыккэгъэштхэр лъэплах. Мары

Шыщэ Светлан.

горэхэри кытфехых, гукъа-охэми тащыгъахэрп.

Шыщэ Муратрэ Светланэрэ яунгъо зэгүрыложэ джары непэ ищылаккэр. Ягушлуагъуи ягу-кыауи зэххыажажхэш, зы гу-хэлхым — былымхэр хуыгъэн-хэм аккыуачи яуахыт пэлуа-гъахы.

ЛЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэрэтыбый.

Мэфэккышхом зыфагъэхъазыры

Хэгъэгү ззошхом теклоны-гъэр кызышхыдахыгъэр жьо-ныгъуаккэм и 9-м илээс 67-рэ хуышт. Тихэгъэгү сыд фэдизу кыин кыфэххыгъэми, кыди-хыгъэ теклоныгъэшхор нэ-мыккхэм анапшлэ тыралгъа-жынынэу рахуыагъ. Ащ тетэу зыгу кыккыгъэхэр Америкэм-рэ Англиемрэ арых. Кыамы-лэжыгъэ шытхур зыфэзы-хыжынынэу фежыагъэхэм къа-дэххун шылп.

Гухэккыр цыфхэм ащыш-хэм, лофым ишхыпккэплэ икыоу амышлээс, къэбар нэп-цыххэр зэрагъэлххэрэр, къа-лохэрэр къаушыагъынхэмккэ лэубытыплэ гори зэрамылэр ары. Ахэм афэдэхэм еплы-ккэу лофым фырылэр зэбля-гъэххыгъэным фэгъэхыгъэ лофтхыабзэхэр Тэххутэмыккые районым иветеранхэм зэра-хы. Ветеранхэм ярайон со-вет ипрезидиум хэтхэм план

гъэнэфагъэ зэхэгъэгъуагъ, хэти ыгъэцккэн фаер ешлэ, теубы-тагъэ хэлэу лофым фежыа-гъэх.

Анахъ мэхъанэ зэратырэмэ ащыш заом иветеранхэмрэ ащ «исабыйхэмрэ» еджаккыхэр ыккы нахыжыкыр алугъэккэ-гъэнхэр. Зэо бэлаххэм текло-ныгъэр кышхыдэзыхыи, псаоу кыккыжыгъэхэм зэккэ заом шыхыгъэ-шышлэгъэхэр анитлуккэ алэгъугъэ ыккы аушэ-тыгъ. Арыш, ахэм кылотэн икыун ашлэ.

Анахыбэрэ ныбжыккэхэм ыккы еджаккыхэм алулэхэр Шэо Рэшыд, Черник Алек-сей, Шэуджэн Казбек, Бова Иван, Перфилий Алексей. Шэо Рэшыдэ дзэм кыулы-кыур шыхызы ззошхом кызы-жыэм, апэ дэдэ ащ имэшлуае хэфагъэмэ ащыш. Тихэгъэгү игупчэу Москва кызыуху-магъэмэ ахэтыгъ. Нэужым

Сталинград шхыккыгъэ ззошхом ыгупчэ итыгъ. Улагъэхэр кы-тырашагъэх Рэшыдэ, ипса-уныгъэ нахышлу зыхуыжккэ, етлани заом лухажажышхыгъ. Сыд фэдэ чыплэ кыин ифа-гъэми кышхытагъэп, кызыккэ-ккыуагъэп, лыхыжыныгъэшхо хэлэу зэуагъэ, бгъэхэлххэ пчъагъэ кыфагъэшхошагъ. Бэмышлэу илээс 90-рэ хуыгъэ ыныбжэ, ау патриотическэ плуныгъэу зэрихышхыгъэм кыккырыгъэчыгъэп. Илээс пчъагъэрэ районымккэ мамыр-ныгъэм икыотэгъухэм яобще-ствэ пэшэныгъэ дызэрихыгъ, зэрифэшхуашэу ипшхэрлы-хэр ыгъэцккыгъэх.

Джащ фэд Черник Алексей Михаил ыккыори. Ар Инэм шэпсэу, илээс 17 нахъ ымы-ныбжэу ззошхом имэшлуае хэфагъагъ. Тэххутэмыккые районым шхыафит зышы-жыгъэмэ ахэтыгъ. Ыпсэ

емыблэжыу районым ит кыуа-джэхэр, кыуытхэр, поселкэхэр шхыафит шхыжыгъэнхэм ила-хышлу хишхыагъ. Ежэ зыдэс поселкэу Инэм фашистхэр дэзы-фыжыгъэхэм ахэтыгъ. Рэшыди, Алексей Тэххутэмыккые райо-ным, Тэххутэмыккыуае, Инэм яцыф гъэшлуагъэх.

Хэгъэгү ззошхом теклоныгъэр тыхэгъэгү кызышхыдахыгъэр илээс 67-рэ зэрэххурэм игъэмэфккы фэгъэхыгъэ лофтхыабзэхэм язэшлхын хэлэжышхыгъэ район администрациер, кыоджэ ыккы поселкэ администрациехэм япа-шхэр, заом иветеранхэр, заом «исабыйхэр», культурэм илофы-шлэхэр.

Планэу зэхэгъэгъуагъэм лоф-тхыабзэу кыхыуытхэрэр бэ. Ве-теранхэм ялофшлэнккэ анахъ агъэфедэхэрэм ащыш автор куп зэгъусэхэу кыдагъэккыгъэ тхы-лэу «Правда о Второй мировой войне» зыфилорэр. Коллективхэм,

культурэм иунэхэм, еджаплэхэм зэлуккэхэр, митингхэр ащылэ-шхытх, а лофшлэнхэр мы уахы-тэм рагъэжыагъэх. Лофтхыабзэ гъэнэфагъэхэр зышхышлуа-хышхтхэ мазэри ежыагъ. Ащ клэлэгъаджэхэр, культурэм ило-фшлэнхэр, ветеранхэр яшхып-кыу хэлажыгъ. Еджаккыхэри лофтхыабзэмэ ахэлажыгъ, сау-гъэтхэр, кыош кыэхалэхэр агъэккыжыгъ, ахэм кыагъэгъу-нэрэ чыплэхэр агъэккыабзэх.

Район гупчэм шылэгъэ зэ-луккэр фэгъэхыгъагъ мэфэ-ккышхом изыфэгъэхъазырын ехыллэгъэ лофтхыабзэхэм ягъэ-цккэн. Ащ кышхыгушылэгъ Тэххутэмыккые район админи-страцием ипашэ игуадзэу Ярах-медов Ярахмед. Ащ кызыри-луагъэмккэ, зэрифэшхуашэу мэфэккышхор хагъэунэфы-кышхт.

ХЪУШТ Шэбан.

НыбжыыкIэ сэнаушхэм адеIэштых

АР-м гэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажь Аминэт мэлылфэгъум и 16-м зигъо ЮфыгъохэмкIэ зэхэсыгъо зэхышхэагъ. Ащ хэлэжыагъэх мы министрствэм испециалистхэм ащышхэр, культурэмкIэ Министерствэм иотдел ипащэу Б. Шэуджэныр, АР-м хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие итхьаматэ игуадзэу Ф. Казыхановыр, кIэлэцIыкIухэм гэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымкIэ Адыгэ Республикэ Гупчэм

ипащэу А.И. Кленовыр, ащ игуадзэу А.И. Папановыр, шIэныгъэхэм зысхаагъэхьорэ Адыгэ республикэ институтым иметодист шхьаIэу С.Ю. Булгаковыр, журналистхэр, нэмыкIхэри.

АР-м гэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажь Аминэт лъэпкIэ проектэу «Гэсэныгъэ» ыкIи АР-м ихэушхьафыкIыгъэ программэу «2011 — 2015-рэ илэсхэм гэсэныгъэм хэхьоныгъэ егъэ-

шыгъэныр» зыфиIохэрэр гэцIагъэ зэрэхьухэрэм, ахэм кIэлэеджэкIо, ныбжыкIэ сэнаушхэм якыхэгъэщынкIэ, зыкызыуагъэхьыгъэнымкIэ IэпыIэгъоу гэсэныгъэ учреждениехэм арагъэгъотыгъэм кIэкIэу кытегушылагъ. Адыгеим иеджакIохэм зыкызыуагъэшхьэрэм, акъыл кIуачIэу агъотыгъэм, хэти еджэным зэрегугъурэм, хэгъэгум, обществом ылгъапсэ зэрагъэпытэрэм тикъэкIощт мафэ, тишIэIэ-псэукIэ зыфэдэштыр зэрылгытыгъэр кIигъэтхыгъ.

Республикэм иублэпIэ еджапIэхэм къашежэу гурыт ыкIи апшхэрэ еджапIэхэмкIэ кIэжыжэу цыфыкIэм ипIуныгъэ-гэсэныгъэкIэ тиреспубликэ кIэлэегъэджэ коллективхэм Иофшыхо зэрэащIэрэм ищысэу ылгытагъ Мыекыуапэ, республикэм ирайонхэм арыт еджэпIэ зэфэшхьафхэм ашеджэхэрэр шIэныгъэ куухэр къагъэлагъохэзэ зэнэкъокIухэм, олимпиадэхэм, нэмыкI Иофшыхабзэхэу республикэм, Урысыем ичIыпIэ зэфэшхьафхэм ащызэхашхэрэм чанэу зэрахэлажэхэрэр, пэрыт

чыпIэхэр кызырэдэхыхэрэр. НыбжыкIэ сэнаушхэм ыкIи зэхыйкIэ Тхэр кызырэдэхьэр ахэтхэм шыIэныгъэр, хэгъэгур, ягупсэ Адыгеир ыпэкIэ зэрэлагъэкIотэштыр кыIуагъ.

Хабзэ зэрэхьугъэу, 2011-рэ илэсымкIэ Адыгеим икIэлэеджэкIо нэгъыри 4 — Антон Огрызко (Мыекыопэ лицееу N 8-м иеджакIу), Иван Гриневич (Джэджэ районым игурыт еджапIэу N 1-м шеджэ) апэрэ степенъ зилэ дипломхэр къаратыгъэх. А. Кутузовам (мы район дэдэмкIэ) — я 2-рэ степенъ зилэ дипломыр, Тэхьутэмькыое районымкIэ БжышIо Асыет ящэнэрэ степенъ зилэ кызырэдэхьыгъэхэр министрэм агу кыгъэкIыжыгъ. КIэлэеджакIохэм гуетыныгъэу, еджэн амалэу, шIэныгъэу яIэхэр мыщ фэдэ Иофшыхабзэхэм кызырэдэхьыгъэхэр кыIуагъ.

2012-рэ илэсымкIэ кIэлэеджакIохэм якраеведческэ ИофшыхабзэхэмкIэ Урысые зэнэкъокIоу «Отечество» зыфиIорэм изэфэхьысыжхэу бэмышIэу Москва шыкIуагъэхэм

Мыекыопэ гимназиye N 22-м ия 10-рэ класс шеджэу Виктория Должиковар зэрэхэлэжыагъэр, ятIонэрэ степенъ зилэ дипломыр темэу «История моей семьи — история моей страны» зыфиIорэмкIэ кызырэдэхьыгъэр кыIуагъ. Адыгеим шытхьур кыфэзыхыгъэ Виктории министрэу Хъуажь Аминэт фэгушылагъ, нэпэеплI тхылъ-альбомрэ розэ кэзгъэгъэ Iэрамрэ ритыгъэх.

Ащ ыужым ныбжыкIэхэр патриотхэу плугъэхэмкIэ Иофэу ашIэрэр къалотагъ кIэлэцIыкIухэм гэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымкIэ Гупчэм ипащэу А.И. Кленовым, ИПК-м иметодист шхьаIэу, Урысые зэнэкъокIоу зылэ къетIуагъэм ижюри хэтгыгъэу С.Ю. Булгаковым.

Джащ фэдэу зэIуIэм шытегушылагъэх ныбжыкIэ IэпIа-сэхэм адеIэгъэнымкIэ премиехэр зыфагъэшхьошхэштхэ кандидатхэр кызырэдэхьыгъэ шыкIэм, а зэкIэмэ ялгытыгъэу зэнэкъокIуымкIэ комиссиеу зэхашагъэм иIофшIэн зэрэзэхышхэштхэм.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтым итыр: **АР-м гэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажь Аминэт фэгушIо Урысые зэнэкъокIуым текIоныгъэ кышхьафхэу Виктория Должиковам.**

Тезыхыгъэр Iэшынэ Аслъан.

ШIЭЖЬ

Псаумэ анахь псаужь...

Советскэ Союзым и Лыхъужэу Ацумыжь Айдэмыр Ахьмэд ыкIор кызыхьыгъэр илэсэи 100 зэрэхьугъэм фэгъэхьыгъэ Иофшыхабзэхэр шыкIуагъэх кыуаджэу ШэхэкIэишхо.

Къуаджэм ицIыф чанхэм игъоу зэралэгъугъэмкIэ, мы илэсэи Ацумыжь Айдэмыр и Илэсэу агъэнэфагъ. Мазэ пэпчэ общественнэ, культурнэ ыкIи спорт Иофшыхабзэхэу, ныбжыкIэ шIэжэ акциехэу гэшIэгъо-ныбэ зэхашхэшт. Мы уахьтэм ианыхь хьугъэ-шIэгъэ инэу шыт шапсыгъэ кIэлэ лыхъужэу Хэгъэгум пае зэмыблэжыгъэр кызыхьыгъэр илэсэи 100 зэрэхьугъэр. Ар игъэкIотыгъэу икъуаджэу ШэхэкIэи шыхагъэуныфкIыгъ. Тыгъэгъазэм джыри ичIыпIэгъухэм зы Иофшыхабзэ хагъэуныфкIышхэ, ау ар нэшхьэигом фэгъэхьыгъэшт: илэсэ 70-кIэ узэкIэIэбэжымэ, тыгъэгъазэм и 2-м, 1942-рэ илэсэи Ставрополь крайм ит псэупIэу Новкус-Артезиан зыфиIорэм шыкIогъэ заом лыгъэшхо шызэрихьэзэ Айдэмыр, лыбланэу зэрэшыфэхыгъэр ары...

— ШыIагъэмэ, Айдэмыр ыныбжэ илэсэи 100 непэ хьушхыгъэ, анахь сэнэхьат лыапIэу шыIэр — кIэлэегъэджэныр ылэ кыригъэхьыгъагъ, ау зэкIэмкIи илэсэ 30 имыкIу кыгъэгъэшIагъэр, ныбжыкIэу, ыкIуачIэ изэу, пным пэшIуекIозэ фэхыгъэ, — кыIуатэ Адыгэ кIэлэегъэджэ колледжым идиректорэу Ацумыжь Казбек. — КызырэтлытагъэмкIэ, Ацумыжь лIакъом шыщ нэгъыри

106-рэ Хэгъэгум зэошхом шыфэхыгъ, ахэм ащышхэу 40-м ехьурэр — хылушхэ Шапсыгъэ шышхы...

Ацумыжь Казбек илэсэи бэ хьугъэу зэо темэм Иоф дешIэ, зэлъашIэрэ кIэлэегъэджэ-краеведэу, ятэу Ацумыжь ГъучIыпсэ зыпылгыгъэр лъегъэкIуатэ.

Кавказыр кызыухьумагъэхэм ятарихь ары нахь зыпылгыр ыкIи ныбжыкIэ-патриот плуныгъэр гъэлъэшыгъэным ренэу дэлажэ.

— ТиеджэпIэ учреждение итхыдэ-тхыгъи гэшIэгъон дэдэмыш кычIытIушхыгъэ нэгъыриплIымэ зэошхом илэсэи лыгъэшхо къахэфагъ, фашистхэм штэ ямыIэу апэуцужыгъэх, Советскэ Союзым и ЛыхъужэыцIэр къафагъэшхьошагъ: **Ацумыжэ Айдэмыр, Нэхэ Даут, Бжыхьакъо Кърымчэрые ыкIи Андырхьое Хъусен. Хъусен ыцIэ непэ ти-**

еджапIэ ехы. Училищым шеджагъ апэрэ адыгэ пшъашхэу, летчицэу Бэгъужэжэу Лелэ.

— А зэкIэ кыдалгытэзэ Адыгэ кIэлэегъэджэ колледжым (педучилищым) заом итарихь изэгъэшIэнкIэ, ащ хэтыгъэхэм шIэжэ афыриIэнымкIэ Иофшыхо зэрэащIэрэр Ацу-

гвардейскэ Кубань кызэккэ кавалерийскэ корпусым хэтэу зэрэзуагъэр, хэгъэгумкIэ апэрэ нэгъырэ 23-м ащышхэу мы чыпIэм фашистхэм шызэуагъэхэмкIэ Советскэ Союзым и ЛыхъужыцIэ кызырэдихыгъэр кIигъэтхыгъ.

Лыхъужым ыцIэ ичIыпIэгъухэм зэрэащымыгъушхэрэр, зэрагъэлапIэрэр, зыщыпсэугъэ урамым ыцIэ зэрэфаусыгъэр, чыпIэ еджапIэм имузей ащ епхыгъэ материалхэр кызырэдэхьыгъэхэрэр, зыщыфэхыгъэ чыпIэм Айдэмыр исаугъэтэу шагъэуцугъэр къоджэдэхэмкIэ тхьэлъэлупIэм зэрэфэдэр кыIотагъ.

Ацумыжэ Айдэмыр кызыхьыгъэ мафэм, илэсэи 100 ыныбжэ зэрэхьыгъэу фэгъэхьыгъэ Иофшыхабзэм цыфыбэ дэдэ хэлэжыагъ. Ахэр къоджэдэхэр, заом ыкIи ИофшIэ-

ным яветеранхэр, ПсышIопэ районым ипащэхэр, шапсыгъэ Адыгэ Хасэм илIыкIохэр, общественнэ организацие зэфэшхьафхэм, гэсэныгъэм ыкIи культурэм яIофшыхьэр, къалэу Шъачэ ыкIи ТIопсэ районым кыарыкIыгъэхэр. А зэкIэмэ дахэу апэгъокIыгъэх лыхъужым икъоджэгъухэр.

Къоджэ еджэпIэ шагум дэт Айдэмыр исаугъэт ыпашхьэ шIэжэ митингыр шыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъ лыхъужым ишхьыгъэу Фаина Андреевна Малышевэр. Районым иадминистрацие ипащэу Сергей Полянскэр къэгущылагъ, еджэпIэ зэфэшхьафхэм яеджакIохэми япсалтэ шыIугъ. Iэшэ салютыр къэлугъ, шар зэмышыгъэу дахэхэр огум дагъэбэбэжэ, хабзэм тетэу, чыгъхэр агъэтIысыгъэх, ащ лIыхъужым игупсэхэр, илахьылхэр, инысэу Ацумыжэ Зарет, ыкIом ыкIоу Рэщыд ыкIи ипшъэшхьэжыеу Маринэ хэлэжыагъэх.

— Ацумыжэ Айдэмыр зэфэхьыгъэ, ишъау Александр илэсэи 2 имыкIу ыныбжыгъэр, — нэпсыр кышIуакIозэ кыIуатэ инысэу Зарет. — Ар лIы хьугъэ, лъэшэу ятэ рыгушхышхыгъ. Ау Александр пасэу игъашIэ ыухыгъ — 1999-рэ илэсэи. Ауми, Ацумыжэ лIакъор тисабыйхэм лъагъэкIуатэш, шыкур!»

Митингым Советскэ Союзым и Лыхъужэу Ацумыжэ Айдэмыр ыкIи Тхьагъушхэ Исмахилэ афэгъэхьыгъэ гушыIабэ кышхьафхэ. Мамырыгъэм зыпсэ фэзытыгъэхэр зэрэащымыгъушхэрэр а зэкIэмэ къахэщыгъ, шIэжыр агъэпытэу Иофшыхабзэу зэшIуахышхэр къапчыгъэх.

НЫБЭ Анзор.
Сурэтым авторым ий.

Чылэ мэкIэ чылэшху

Нэтыхуае Тэхутэмыкбэе район гупчэм икыблэ лэны-кыокIэ шыс, унэгүй 100 фэдиз дэс. Кьоджэдэхэм хыкIэхэр якласэх, зэрифэшгуашэу апэгкIых, агыашIох.

Зэоуж илээсхэм Нэтыхуае клуб дэтыгтэп, ныбжыкIэхэм уахтэр зыцагэкIон чыпIэ гээнэфагэ ялагтэп. Зэныб-джэгүхэм е зэшгэшэгү-хэм ашыц горэм иунэ шызэр-зугуоштыгтэх. Чылэ гузгум псынэшхоу итыгтэм пшашэг-хэм икIалэхэм псы рахы-щтыгтэ. Ащ шызэлукIагэхэу гу зэфзышыгытэ ныбжыкIэхэр нэужым псэогүу зэфэху-хэу хуэгтэ.

Цыф цIэрыIуабэ кыдэкIыг

Еж кьуаджэм цыфыбэ дэмысым, Адыгеим, Краснодар краим ыкIи нэмыкI чыпIэхэм ащызэлэшIэрэ усаклохэр, шIэныгэлэжхэр, депутатхэр, цыф цIэрыIохэр кыдэкIыгтэх. МышкIэ шысабэ кьэпхын плэкIышт.

1918-рэ илээсым кьуаджэм революционнэ комитет шызэ-хашэггаг. Ащ итхямэтаг Лыбзыу ХьапакIэ. Лыбзыу Аслыанкозэ ХьапакIэ ыпху, комсомолым, нэужым большевикхэм япартиэ ахэтыг. Рай-исполкомым бзылфыгтэхэмкIэ иотдел ипэцагтэ. Лыбзыу Мерэм, ХьапакIэ ипхьорэлф, райисполкомым итхямэтаг. КадрэхэмкIэ отделым ипэ-цагтэ. Адыгэ хэку исполко-мым исекретарыг, РСФСР-м и Апшгэрэ Совет идепутатыг. Бек Исхыак ревкомым итхя-мэтаг, Адыгэ хэку исполко-мым ипэцагтэ. Хьаратэ Шы-хьам илээс 30-м ехурэ связым ихэку гьэлорышIапIэ итхя-мэтаг. Хьагүр Андзаур КПСС-м икьэлэ, район коми-тетхэм, комсомолым икоми-тет ясекретарэу Iоф ышIагтэ. Нэужым Адыгэ хэку испол-комым итхяматэ игодзагтэ. Ахэм афэд Гунай Мустафэ, партколлективым исекре-тарэу, райкомым чIыгу Iоф-хэмкIэ иотдел итхяматэу, КПСС-м ирайком иапэрэ сек-ретарэу, совхозым идирек-торэу Iоф ышIагтэ. Зэо илээс-

хэм партизан лIыхужыгтэ.

1930-рэ илээсым колхозу «Красный май» зыфилорэр зэ-хашэггагтэ. Хьушт Шьалихэ апэрэ колхоз тхьамэтаг. Тхы-лэу «Мой аул Суворово-Черкесский-Натухай» зыцIэм Меркицэ Ибрахимэ илээс 15 Iоф дишIагтэ.

Ибрахимэ икIалэхэр

Хьалыц Ибрахимэ илээс 12 нахь ымыныбжэу колхозым Iоф шишIэнэу ригэжыагтэ. 1943-рэ илээсым, нэмыц теа-клохэр зызэкIэкложыштыгтэхэ лэыханым исэмэгу льякыо кьа-уIи, пахыггагтэ. Сэкьатныгэ илагтэми, иIофшIэнкIэ илэгү-хэм ауж кьинэщтыгтэп.

Ибрахимэрэ ишхьэгтэсэрэ кIэлищэрэ зы пшашгэрэ зэдапIугтэ. Нурбый илээс пчя-гэрэ гурыт еджапIэм идирек-торыг. Хьалидэ механик-ин-женерэу еджагтэ. Мэдини ме-ханик сэнэхьатыр зэригтэ-гыотыгтэ. Япшгэшгэ закыо МулиIэт апшгэрэ гьэсэнгыгтэ Налчык шызэригтэгтэгытэ.

Ибрахимэ ты дэгүгтэ, икIа-лэхэр дэгыоу ыпIунхэ, ригтэ-джэнхэ ылэкIыгтэ. Ежхэм ятэ кьагтэуыкIытэжыгтэп.

Кьоджэ усаку

Хьалыц Сэфэрбый ныб-жыкIэ дэдэу поэтиер шIу ылэ-гүгтэ. Адыгэ кьэрэлгытэ кIэ-лэггэджэ институтыр кьызе-ухым Отраднэм дэт гурыт еджапIэм кIэлэггэаджэу Iухь-ггагтэ. Сэфэрбый икьуаджэ шIу елэгтэу, ащ тарихтэу пылтыр дэгыоу ешIэ. Кьуаджэм, кьоджэдэхэм афэгтэхьыгтэу ус-хэр етхых. Ахэр республикэ гьэзетэу «Адыгэ макыэм», журналэу «Зэкыошныгтэм», район гьэзетэу «Согласие» зы-филохэрэм кьарэхтэх. 1998-рэ илээсым шегтэхьыгтэу Сэфэр-бый Урысыем, Адыгеим ятха-клохэм я Союз хэт.

Кьуаджэм ыпху

Гуфэбэныгтэрэ льытэны-гтэрэ зыфашIэу, зыцIэ дахэкIэ ралорэ Бек Мелэчхьан Адыге-им иапэрэ врачхэм ашыц. РСФСР-м изаслуженнэ IофышI, Лениным иорден кьыфагтэ-шшоагтэ.

1933-рэ илээсым мединсти-

тутыр кьыухыгтэ, Москва, Вла-дивосток, нэмыкI чыпIэхэми Iоф ащишIагтэ. 1947-рэ илээ-сым Мыекыуапэ кьыгтэзэ-жыгтэ, Хьатыгтэжыкыуае, Пэнэжыкыуае ащылэжыагтэ. СыдигкIи Мелэчхьан про-фессорэу Михайл Кончалов-скэм игушIэхэу «Хьарыф ин-кIэ зыцIэ ралорэ цыфэу шытын фае врачыр» зыфилохэрэр зы-щигтэгтэушшагтэхтэп. ГукIэгү-шхорэ цыфыгтэрэ зыхэлэ Ме-лэчхьан иныбджэгтэу бзыл-фыгтэу игьонэмысэу зидунай зыхьожыгтэм илээси 4 нахь ымыныбжэу кьыкIэныгтэ пшгэшгэжые цыкIур еж ием фэдэу ыпIужыгтэ.

Тыкыохэр

Тыкыо Иляс заор кьызежэм ыкыохэу Сулейман, Аюб, Мэ-джид, ипхьорэлфэу Мерэм заом кIоггагтэх. Апэрэ мафэ-хэм Аюбэ кьауIагтэ. Мерэм связистыгтэ, чылэм кьызэкIо-жыым чэмыщэу Iоф ышIагтэ. Заор аухынкIэ мээзэ заулэ илэ-жэу Сулейман фэхыгтэ. Мэ-джидэ бгэхалхьэхэр илэ-хэу кьэкIожыггагтэ. Тыкыохэм яунагтэ ТекIоныгтэр кьэгтэ-блэгтэгтэным ялахьышIу ха-шыхьагтэ.

ХЬУШТ Шэбан.

ГушыIэжхэр омонимхэм (мэхьанэ тедзэхэм) яухьумакIох

Лэпкыбзэм тырыгушыIэ зыхьукIэ, гушыIэу ащ хэтхэм кьыхьулэхэрэм, зэхьокIыны-гтэу ахэхьухьэхэрэм макIэу гу алыгтэгтэ. Ахэр ямэхьанкIэ жабзэм зетекIыхэу зэрэхьухьэрэр кьызхэкIырэр гушыIэу зы-гоуцохэрэр, е гушыIэ зэгтэсэ зэпхыгтэхэу зыхьуцохэрэр, е цыфэу зыфэгтэзэгтэу зыфа-гтэфэдэрэр, е жабзэр зыцагтэ-фэдэрэ чыпIэр арых. Кьыхэ-кIы гушыIэм имэхьанэ дыкIы-гтэу зыгтэфэдэрэм идунэе-еплгыкIи кьыдигтэлэагтэу, жабзэмкIэ а кьыгтэлэагтэу зэрэфыштыгири (ыгу рехьымэ, шIодэгтэу, шIолаемэ, щэгү-шIукIымэ, дэхьашхымэ, екIэнэ-кIалгэмэ) кьыдигтэлэагтэу.

Ащ фэдэ шыкIэу адыгэ гушы-Iэхэм ямэхьанэхэр рызэблэ-хьухэу шыIэмэ зэу ашыц **омо-нимхэр**.

ОмонимкIэ заджэхэрэр якьэ-IуакIэки ятхыкIэки зыхэу, ау ямэхьанэкIэ жабзэу зыхэтхэм ащызэфэшхьафхэр арых. Гу-шыIэм пае: ШыкIагтэ зимыIэ **хьурэп**. Чэмыр **хьурэп**: сыма-джэн фае. Мы гушыIэухыгтэ-хэм якьэIуакIи ятхыкIи ашы-цзэфэдэх гушыIэхэу «**хьурэп**» зыфилохэрэр, ау ямэхьанэкIэ зетекIых.

Сыд фэдэрэ гушыIи лэп-кыым ыбзэ кьызыхахьэкIэ, зы мэхьанэ гьэнэфагтэ иIэу апэрэу кьыхьуцо, ау ар жабзэм ша-гтэфэдэ зыхьукIэ, ылгэпсэ зе-ушгэомбгтэу, имэхьанэкIэ пэ-блэгтэ синонимхэр, пэгтэуцу мэхьанэ зилэ антонимхэр кьы-гохьагтэ. Ахэр кьыздыригтэлэхэзэ жабзэм амал гьэшIэгьонхэр кьегьотых. АхэмкIэ жабзэ об-разхэр рышIэжэу — тамы-гтэхэу бзэм кьыхэхьэх, шышцы

мэхьух. Писатель, поэт, журна-лист гьэнэфагтэ пэпчэ ятхакIэ рышIэжыынхэу жэбзэ образ-хэр кьаугупшысых, агтэфэдэх, шыкIэ гьэнэфагтэхэр кьыха-хых. Ятхылхэм уяджэ зы-хьукIэ, ахэр нафэ кьыпфэхьух. Ащ фэдэ жэбзэ образхэм ашы-щых омонимхэри.

ГушыIэжхэр омонимхэм яухьумакIох: ятекст хэтхэу бзэм кьышырахьахьах. Ахэм нахь игтэкIотыгтэу ашагтэфе-дэх, кьызтегушыIэхэрэр нахь упкIэпкIыгтэу кьаштэлэагтэу ыкIи а гушыIэхэр нэмыкIэ текстхэм ахэтхэ зыхьукIэ, мэхьанэу яIэр нахь кьыбгүрэлэ. А мэхьаныкIэр кьэзышыIэрэ гушыIэхэр нэрылэгтэу кьыт-фашIы. МэхьанакIэу ащ поэт-хэм, журналистхэм, телевиде-нием иIофышIэхэм джыри ли-тературнэ шапхэм ымыштэгтэ гушыIэхэри агтэфэдэу уаре-хьылIэ. Шысэхэр: Чэтым (ша-губзыу лэпкы) кIэнкIэ ыкIуачI. Чэтым (Iэщым) мэлхэр кьыты-рагтэзыхьажыгтэх, ау джыри ашыгтэхтэп. Апэрэ гушыIэухы-гтэм хэт гушыIэу «чэтым» шыц мактэу «ч»-р адыгэ ли-тературабзэм зэкIэмэ зэфэдэу кьышало, ау бжэдыгтэмэ на-хьыбэрэмэ ятIонэрэ гушыIэу «чэт» зыфилохэр хэт мактэу «ч»-м жы кIэтэу кьало. Арышг, ар бжэдыгтэу диалектым кьы-хэкIэу жабзэм хэхьагтэ пIон плэкIышт. Ащ фэд, **кьо** зы-фэпIощтым тым, ным якIа-лэр имэхьанэ зыхьукIэ, зэкIэ адыгэмэ мактэу «**кьо**»-р жы кIэмытэу кьабзэу кьало, ау «**кьо**»-м былым мэхьанэ илэ зыхьукIэ, жы кIэтэу бжэды-гтэмэ кьалоныр яшэн. Ащи икьэкIуапIэр бжэдыгтэу диа-

лектыр ары. Ащ кьегтэлэагтэу адыгэ литературабзэр диалек-тхэми кьызэрагтэбаирэр, тхэ-хэрэми амалыкIэхэр зэрариты-хэрэр тапашхьэ кьырегтэуцо. А амалхэр титхакIохэм агтэ-фэдэх. ГушыIэм пае, Пэрэны-кьо Чатибэ ипсэсу «**О си Тхь, кьысфэгтэгтэу!**» зыфилоу бэмышIэу Лэпкы театрем ша-гтэуцугтэм «**кьо**»-мрэ «**кьо**»-мрэ (жы зыкIэтэу кьызца-лорэмрэ) зэрэзетекIыхэрэр дэ-гтэу цыгтэфэдагтэ ыкIи спек-такIэм еплгынэу кьэкIуагтэхэр лэшгтэу ыгтэхьыгтэх: ешгэкIо кIалэу Байзэт фэгтэхьыгтэу ятэ Махьмудэм губжыгтэу янэ Захьрэтэм «Кьоп ар, кьо нахь» ыIуи жы кIэтэу «**кьо**»-р кьы-зэлом, кIалэр хьайуан хьугтэу кьыригтэкIыгтэ. Ащ фэдэу шы-сэу кьэпхын плэкIыштыр макIэп. Ахэр зэкIэ угьогтэхэу кьэтхыхьагтэмэ, адыгэ жабзэм изэгтэшIэнкIэ ишIогтэшхо кьызэрэкIощтым щэч хэлтэп. Ащ кьыгтэшхьыпкышгтэ диалект зэфэшхьафхэм адыгэ ли-тературабзэм иамалхэр кьызе-рагтэбаирэр.

НэмыкIыбзэмэ кьахэкIыгтэу адыгабзэм кьыхэхьэгтэ гушы-Iэхэми омонимхэр куоу, зегтэ-ушгэомбгтэу зэхэпфынымкIэ шысэ гьэшIэгьонхэр кьы-пIэкIалхьэу шыт. Ау ахэм уакьытегушыIэным IофшIэн шьхьаф нахь игтэкIотыгтэу кьэтхыхьагтэу ишыкIагтэ. Ащ кьыхэкIэу ахэм ашыцтэу шысэ заулэ кьэтхын гьэзетеджэхэр ригтэгупшысэну: **карт** (геогра-фическэ) — **карт** ялэ хьурэм лэпкыбзэр кьагтэбаи, гушы-Iэм лэпкIэу иIэм хагьахьа, жа-бзэм амалэу IэкIэлэхэм зара-гтэушгэомбгтэу. Ащ бзэми, жа-

бзэми амалэу яIэхэм зызэрэра-гтэушгэомбгтэу кьагтэлэа-гтэу кьыкIэлгыкIощт шысэхэм. ГушыIэжэу «Шыгыным икI, ныбджэгтэу ижэ» зыфилохэрэм хэт гушыIэу **икI** нэмыкI текст хэтэу кьызыпIокIэ, ащ имэхьа-нэ зэблэхьугтэ мэхьа. Ар кьег-тэшхьыпкыжы шысэу кьы-кIэлгыкIощтым: «Унэм псын-кIэу **икI**, армырмэ угужьощт». ГушыIэу «**икI**» зыфилохэрэм ащ фэдэ амал кьэзытырэр зыкIы-гтэу гушыIэу «**унэр**» ыкIи ащ икIэухэу «м»-ыр арых. Ащ фэ-дэу гушыIэжымэ кьаухьумэ-хэу, ау ахэм ахэмытэу нэмыкI текстхэм ашагтэфэдэ зыхьукIэ омоним пшгэрылгыр агтэца-кIэу адыгабзэм узышыIукIэ-щтыр макIэп. Зэгтапшэх ахэм уащыгтэозэным пае: Шыгтэу цыгтэупс **кIэкIы** (кьыхэкIы) — Бжыхэм мафэр нахь **кIэкI** (кIако) мэхьа; **ШыкIыгтэ** (зэкIокIыгтэ) инасып еукIы — Дычон **шыкIыгтэ** (хэкIыгтэ) тучантесыр ренэу лэплэгтэ; ШыкIагтэ зимыIэ **хьурэп** (уIуэкIэштэп) — Чэмыр **хьурэп** (уц пичырэп); Шынэрэм щэ **тефэ** (нэсы) — Ащ сэдактэ **тефэ** — Столым кьытыралы-хьагтэр **тефэ** кьодый; Якьэ псы **дэуагтэ** (дэлэгтэ) — КIэ-лэ шьхьэубатэр Iэгум шхон-чыкIэ **дэуагтэ** (IашэкIэ щэ ди-гтэфагтэ); Янахьыжэ иунашгэ япшгашгэ **екьутэ** (еуктэ) — КIалэм пхэ **екьутэ** (зэгтэу-ты); Зыкыо (псэушхь, былым) кIодыгтэм кьо дыргтэ мактэ ытхьахьагтэ ит. — Зыкыо (кIа-лэ) дзэм ашагтэр чэщи ма-фи кьэкIожышгтэ еIошгэ ежэ; **Хьэм** (псэушхьэ) кьуп-шхьэкIэ уеомэ, ыл узырэп **Хьэм** (ячмен) мы илээсым

лэжыгтэ бэгтэагтэ кьытыгтэ.

Зигугтэу кьэтшыгтэу омо-нимхэм анэмыкIэхэу лэпкы-бзэр кьэзыгтэбаиэхэрэм ашы-щых нэмыкIыбзэмэ кьахэкIы-гтэу гушыIэхэри, диалект зэфэ-шхьафхэм кьагырэ гушыIэхэ-ри. Ахэр нахь макIэу гушы-Iэжхэм кьагтэгтэунах. Сыда пIомэ хымэ гушыIэхэр, диалек-тмэ кьахэкIыгтэхэр литерату-рабзэм ыштэнхэ, ащ шыц хьунхэм уахтэу ишыкIагтэр нахьыб. Ахэм нахь игтэкIо-тыгтэу талгыплгэн тыхьисап. Ау мы сатырхэми шысэ заулэ кьашытхьын: фотографии — **карт** (зэриджэгтэу тхылы-пIэ гьэкIэрэкIагтэ); **кран** (псы кьызырчыгырэ труб) — **кран** (хьылгэ кьэзыIэгырэ меха-низм); **ток** (электрическэ то-кэу нэфынэ кьэзытырэр) — **ток** (хьамэу лэжыгтэ зыты-ратакыоу, зыцагыгырэ чыпI); **доктор** (врач — Iазэ) — **док-тор** (шIэныгтэлэжэ, апшгэрэ степень зилэ гьэсагтэ).

Ахэр зэкIэ зэхэпфыным, кьызхэкIыгтэ бзэхэр кьэбгтэ-тыным, тиадыгабзэ кьызэрэ-хэхьэгтэ шыкIэгтэхэм ауж пфы-ныр ушгэтын гьэшIэгьонэу хьу-нэу уегтэгүгтэ. БзэшIэныгтэм зышыIэныгтэ езыпхыгтэ тха-клохэмкIэ, журналистхэмкIэ ащ фэдэ IофшIагтэр IэпылэгтэушIу хьушт.

Арышг, студентхэу филоло-гием пылхэу университетмэ ащеджэхэрэр, аспирантхэу бзэ-шIэныгтэм дэлэжэнуу изы-хьухьагтэхэр а Iофыгтэхэу зи-гугтэу кьэтшыгтэхэм адэла-жэжэхэмэ яшIогтэшхо кьагтэ-кIон алэкIышт.

БЛЭГТЭЖЭ Зулжарин.
АКЪУ-м ипрофессор.

ИЧЪАГЪЭХЭМ ДЖЫРИ КЪАХЭХЪОЩТ

Мафэхэр къэфэбэжых, цыфхэм языгэпсэфыгъо гъэмфэ уахыт къэблагъэ. Зэ къакуи Кавказым идэхагъэ зылыгъугъэ цыфыбэмэ яунагъо, яныбджэгъухэр ягъусэху ятло-

нэрэуи, ящэнэрэуи Адыгеим къагъэзэжы.

Къэралыгъом ичыплэ пстэуми туристическэ кластер мыщ зэрэшагъэпсыщыр,

КЪЭРЭЩЭЕ-ЩЭРДЖЭС РЕСПУБЛИКЭР

Къалэу Черкесскэ реабилитационнэ гупчэу дэтым икьутэмакIэ къызэлуахыгъ. Ащ нэбгырэ 20 мафэ къэс къаключэзэ, япсауныгъэ нахышлу пашын ыкIи зыпкъ шырагъэуцожын алъэкIыщт. Ахэр илгъэс 18 — 40 зыныбжыху сэкьатныгъэ зилэхэр е зипсауныгъэ пыч фэхьугъэ цыфхэр ары.

Специалист зэфэшхьафхэм Iоф зыдашIэщт сьмаджэхэм къутамэм мафэр шагъэкIощт, чэщыр яунэхэм кIожыхэзэ ашыщт. Психоло-

КЪУТЭМАКIЭ КЪЫЗЭЛУАХЫГЪ

гыр, медсестрар, физкультурэ языгъэшIыщыр, нэмыкI специалистхэр ахэм адэлэжэщт. Къутамэм иIофышIэхэм пшэрыл шхьау ялэр зипсауныгъэ зэщыкIоу цыфэу къафакIорэмэ яшуагъэ арагъэ-кIыныр ары. Ащ нэмыкIэу, ахэм яамалхэм ялгытыгъэу, IофшIэн зэфэшхьафхэр агъэцкIэшхуэху, ашхьэ федэ горэ къыфахыжышIоу агъэсэщт. Зилэпкъ-лэпкъхэр зэрэфаеху ыкIи икьоу зымыгъэIорышIэшхуэхэрэм япсэукIэ-щыIакIэ нахь гъэшIэгъон зэрэху-нэу психологиём, искусствэм,

спортым зэрэхащэщтхэм пылыщтых.

Реабилитационнэ гупчэм икьутэмакIэ къызэлуахы зэхум цыфыбэ къекIолIэгъагъ, хьакIэхэри шылагъэх. Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм социальнэ хэбоньгэмкIэ иминистрэу ТхьэкIохъо Мурат лентэ пIыжыыр зэпиупкIыгъ, къызэхэхагъэхэм закыфигъэзагъ:

— Уз гъэтIылыгъэ, сэкьатныгъэ зилэ цыфхэм зэрэтлэ-кIэу Iэпылэгъу тафэхуныр зэ-кIэми тихьакъэу щыт, — къылуагъ ащ. — Тапэки мыщ фэдэ къутамэхэр республикэм

ичIыплэ зэфэшхьафхэм къащызэIутхынху тыфай. Хьалэлныгъэ хэлъэу зипсауныгъэ мыпытэхэм Iоф адэтшIэщт, талыплэщт ыкIи тафэсакъыщт.

Нэужым къутамэм ипсэуалэхэр къапIыыхагъэх. Цыфхэр зышагъэсэщтхэр, зышырагъэджэщтхэр гүлэтылэх. Псауныгъэр гъэпытэгъэным пае ящыкIэгъэ оборудованиер яI, шхапIэр, зыгъэпсэфышIэхэр зэтэгъэпсыыхагъэх. Мыщ Iоф щызышIэщтхэм тапэки къутамэм зызэрэрагъэушъомбгъуштри къаралуагъ.

ТУАРШЫ Ир.

МИЛЛИОНЕРХЭР

АНАХЪ БАЙМЭ АЩЫЩ

Анахъ бизнесмен лъэрыхуэу Урысыем исхэм Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм илIышхуэу Къанэкъо Арсен ахэт. Журналэу «Форбс» зыфилорэм бизнесмен анахъ бай 200-у къыхихыгъэхэм А. Къанэкъом я 160-рэ чыплэр шеубыты.

Урысыем ипредпринимательхэм ямылкъу зэхаплъхэмэ, мыгъэ ащ миллиард 53-рэ

къыщыкIагъэу къалыгъэ, зэ-кIэмкIи зэрэхуэр миллиард 446-рэ. Бизнесмен байхэм яагъэ сатыр зылыгъыр Алишер Усмановыр ары.

Урысыем ишъолгыр зэфэшхьафхэм япашэхэр зэбгапшэхэмэ, нахь мылкъубэ зилэхэр нэбгыритIу: доллар миллиард зилэ В. Груздевымрэ (Тульскэ хэкум ипаш) доллар миллион

цIыфхэм зызшагъэпсэфырэ чIыплэхэр зэрэзтырагъэпсы-хьаштхэр ащашлагъэу щыт. ООО-у «КСК»-м хэхьэрэ курортэу «Архыз» (Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэр) пэблагъэу апэрэ псэуплэ чылэ цыкIур шагъэпсыгъах. Тэ ти «Лэгъо-Накъ» зыгу рыхыгъэу къаключэрэм япчъагъи илгъэс къэс хэхъо.

Адыгэ Республикэм туризмэврэ курортхэмрэкIэ и Комитет ипресс-къулыкъу къызэритыркIэ, икIыгъэ илгъэсым Адыгеим зышагъэпсэфынэу ыкIи зышаплъыхьанэу къыхагъэр нэбгырэ мин 256-м нэсыгъ, ар процент 20-кIэ ыпэрэ илгъэсым нахьыб. Гъэмфэ ма-зэхэм Адыгеим зыщызыгъэ-псэфы зышIоигъохэм фэлэ-фашIэу апагохьхэрэм япчъагъи, ядэгъугъи ахагъэхъошт. Мыгъэ кушхьэфачэр, шыхэр, лъэсэу зекIоныр зикIасэхэм яшIоигъоныгъэхэр къадэхуштых, джишопингыр, каньонингыр зикIасэхэм ашхьэкIэ ахэр агъэфедэнхэ алъэкIыщт.

«Лэгъо-Накъ» изтегъэпсы-хьан рагъэжэным пае ищыкIэгъэщт пстэури Адыгэ Республикэм зэригъэхъазыры-щтым пыл ыкIи къыдэху. Ащ-зэпымыоу Iоф ышIэ зыхьукIэ, Адыгеим иэкономикэ хэхъо-ныгъэшIухэр зэришIыщтхэр гъэнэфагъэ. Курортым игъэп-сын къыхьашт илгъэсым ригъэ-жэщт, апэрэ IофшIэнхэм сомэ миллиард 4-м еху апэлуагъэ-хьашт. А чIыплэм зыщызы-гъэпсэфыштхэм Iоф адэзы-шIэщт цыфхэри ащ нэс агъэ-хъазырынхуэу щыт. Тэ тирес-публикэ ит апшэрэ еджапIэхэм туризмэм изыкьегъэлэтын дэ-лэжэщт специалистхэр агъэ-хъазырынхуэу амал зэриIэм мы Iофыгъор къегъэпсынкIэ. Та-пэки курортым дэгъоу Iоф ышIэным пае IофшIэплэ чIыплэ мин 20 къызэлуахыщт, респу-бликэм щыпсэурэ цыфыбэмэ лэжэапкIэ къалэжынын алъэ-кIыщт.

Гъэмфэ зыгъэпсэфыгъор, хабзэ зэрэхуэгъэу, жьоныгъокIэ мазэм къызэлуахыщт.

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭР

ФОНТАНИЩ АШЫЩТ

Къалэу Налчык иадмини-страция ипресс-къу-лыкъу къызэриты-гъэмкIэ, къалэм кIэу фонтанищ шагъэ-псыщт. Зыр Зэкъош-ныгъэм иплощадь ша-гъэуцушт, ар ямышIы-кIэу гъэпсыгъэщт, псы-утхэм адыригъаштэу мэкъамэхэр зэхэпхы-щтых. Ар республикэм и Ин-вестиционнэ фонд къыхахырэ ахьцэмкIэ ашыщт. Къэлэ ад-министрациём имылкъу щыщэу къафитIупщыр ахьцэмкIэ ин-

женернэ конструкциихэр агъэ-псыщтых. «Къэшгор» фонта-ныр Темыр Кавказым ит пстэ-умэ ямышIыкIэу, анахь дахуэ хушт.

Адрэ фонтанитIур къат-къатэу зэтэкIыхуэ агъэпсыщт. Ахэр Владикавказ ыкIи Пяти-горскэ алъэныкьокIэ Налчык укызырэдэхьэрэ лъэныкьохэм ащашIыщтых. Ащ пае къэлэ бюджетым сомэ миллион 50 фэдиз псэолъэшIхэм къафи-тIупщыгъ. Фонтанхэр затIуп-щыщтхэр агъэнэфагъэгоп, ау яшIын рагъэжэгъах.

600 зилэ А. Къанэкъомрэ. Ары холдингэу «Синдика» зыфилорэр зэхэзышагъэр, иактивхэр къалэхуэ Москварэ Налчыкрэ япсэолъэшI компаниехэм, Мос-ква дэт хьакIэщхэм ащыщ, Межрегиональнэ крилинговэ банкым ахэлых.

Мылкъушхоу зигугъу къэт-шIыгъэр Къанэкъом зэриеу къэнэжы, ау республикэм ипа-

щэу Iоф зишIэрэм къыщегъэ-жъагъэу иактивхэр «Синдика» игъэIорышIэплэ компаниэ зэ-регъаключ.

НэкIубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ШЪАУКЪО
Аслъангуащ.

Эссе

Къарыу хэлъэу сэгугъэ...

ШылэкIэ-псэукIэу, тарихъэу, бзэу ялэхэр икъу фэдизэу шIэныгъэлэжъ-хэм зэрагъэшагъэу цIыф лъэпкъ-этнос 600-м ехъу дунаим нэпэ тетэу алытэ. Мыхэр ятарихъ гъогу рэкIофэхэ аугъоигъэ **цIыфыгъэ шап-хъэхэмкIи** бэкIэ зетекIых. Гушылэм пае, тизэрэ ия 2-рэ лIэшIэгъум Урым империем Британиер ыштэ зэхум, мыщ цыпсэурэ кельт лъэпкъхэр урымхэм ядзэхэм зэратегыклоцтхэр ашIанэзэ зэзонхэу къапэгъокIы-цтыгъэх. Кельтхэм ялэгъэ хабзэм тетэу ахэр зэуанIэм загъэкIотэрэ

нэужым **«техакIохэр къызэрыд-гъэджэгущтэн»** аIоти, **лIыхэм афэшъыпккъэ шъузхэм заукIыжъы-цтыгъэ**.

Я 2 — 4-рэ лIэшIэгъухэм Урал ыхэкIэ къыциттэджи, апэ къифэрэ хэгъэгухэр аштэзэ, Урым империем нэсыгъэ гунн лъэпкъым идзэхэм ауж итхэу яунагъохэр алыкIоцтыгъэ. Гунн зэолIэу зэуанIэр къэзыбгыни къызэкIэклугагъэр **«ныим зыпхэкI фэ-зыгъэзэгъэ тым тикIалэхэр фэ-пIуцтхэн»** аIоти, **яшъузхэм ауКIы-жъыцтыгъэх**.

Заом ежъэгъэ хульфыгъэм **«сы-къэмыкIоажьмэ, зыми IэкIэрэмыф»** ыIони, ишъхъэгъусэ ыукIыжъын фитэу хабзэ зилэгъэ лъэпкъи къэ-хъугъ... Мыхэм афэдэу нэпэ акъыл-кIэ къэубытыгъаеу тарихъым хэтэгъэ лъэпкъ хабзэр бэ. Ахэр мэкIэ-макIэу лIэшIэгъухэм адэкIо-дыжъыгъэх.

Ау нэпи хэбзакIэхэр къэхъух: **ны-тыхэр жьы IыгъынIэм ратыжъы-ныр** къезыгъэкIоу, **ар хабзэкIэ зы-штэгъэ** лъэпкъхэри цыIэх. Гукъао-ми, мыхэм афэдэ лъэпкъхэм япчъа-

гъэ хэхъо. ЗэкIэми тинэрылгъэу **хэ-тэкIо-шъхъэмылгъытэжъ шэнхэр** шэн-хабзэ зышIы зышIоигъоу теле-экраныр зыубытыгъэ купри ...

Мыхэм сыгу афырзэ зыхъукIэ, зигъэшIэ гъогу **гукIэгъур, цIыфы-гъэр, намысыр, дэхагъэр** цызы-угъоий, лъэпкъ шэнэу **АДЫГАГЪЭР** зылэжъыгъэ силъэпкъ цIыкIу сыры-мыгуишхон слъэкIырэн. Адыгагъэр къэтыухъумэмэ, **ар зэрэцIыфлэп-къэу афэлэжъэнэу къарыу хэлъэу сэгугъэ!** А гугъэм мы усэр къызди-хыгъ.

Адыгэр мамыр лъэпкъ

Ощ фэдэ тетэн мы дунэешхом!
Уиадыгагъи, пкъохэм ялIыгъи
Тарихъ жэкIэфым тхыдэу еIуатэ!
Уилъэпкъ шIулгъэгъуи, уижэ уасэу фэпшIи
Зэрэдунаеу цысэу зэрахъэ.

Адыгэр, мамыр лъэпкъэу
Дунаим укытехъуагъ!
Зэфагъэр кушъэ орэдэу.
О уисабыйхэм яIагъ!

Хъугъэ шIушIэныр уигъэшIэ лъагъоу!
Шэшъхъэ хъалэли, акъыл шъхъафити
О адыгагъэм фэогъэлажъэ.
ГукIэгъу гъунэнчъри, угу ифэбагъи
УигъэшIэ гъогу цыогъэбагъо.

Адыгэр, мамыр лъэпкъэу
Дунаим укытехъуагъ!
Намысыр псэм нахъ лъанIэу
Уишъауи, уишъаишъи аштагъ!

Гэты о лъагъэу уиадыгагъэ!
ХъакIэр уилъанIэшъ — хъакIэщ фэошIы,
Бысым хъалэлэу ащ унэгъокIы.
Къиным хэфагъэм пчъэр фыIуохы,
Псэнчъэу гъомылэр ащ дзогощы!

Адыгэр, мамыр лъэпкъэу
Дунаим укытехъуагъ!
ЦIыфыгъэр шэн гъэнзфагъэу
Лъэпкъ лэжъыгъэу уиIагъ!

Зехъэ гукIэгъур лъэпкъ быракъэу!
Уулгъэунэу е бгъэкIодынэу

Уипый мэхъаджи угу къыфихагъэн.
ИцIыгу тешыгъэу, ибын гъэр пшIыгъэу
О уитарихъ зэ къыхэфагъэн.

Адыгэр, мамыр лъэпкъэу
Дунаим укытехъуагъ.
Гу къабзэр цIыфыгъэ нанэу
О къэбгъэшагъэм зепхъагъ.

СэшIэ, псынIагъон уадыгъныр!
Изэкъо дэдэу цIыф къымылгъэгъуми,
Нэплэгъэу минымэ яхэгъырэйми,
Плъыжъ урыхъунэу мыхъун ышIагъэу
УикIэлэпIугъэхэм къахэмыкIыгъ!

Адыгэм, адыгэ лъэпкъым
УлIыныр лIэным пшIыгъэ!
Адыгэу мамыр лъэпкъым
ШIэныгъэр гъогоу хихыгъ!

КЪЭЗЭНЭ Юсыф.

СЭМЭРКЪЭУМ, ЛАКЪЫРДЫМ ЯКЪОГЪУП

Адыгэ хэмми ар яклас

Нухъэ янэжъ
зэригъэ-
хъужъыгъэр

Нухъэ янэжъ къэсымэджагъ. Илажъи къэшIэгъоягъэп. Зэ-кIэлптыхъагъэу IэпцIэ-лъащIэу унэм зекIым, чыIэр къегоуагъ. Плъыр-стыр хъугъэу ыпкъы-шъол мэшIошху хэлъыгъ.

— Нэнэжъ, сыкIонышъ вра-чыр къыпфэсцэн, — ыIуагъ Нухъэ.

— Хъау, сишъау, врачым ыпэу Ямызкъо ефэндыр къы-сфэбгъатхэмэ нахъ ишIуагъэ къысэкIышт.

Янэжъ ефэндмэ цыхъэ зэ-рафишIырэр ешIэти, къыкIын зэрэщымылэр къыгурылуи, пэ-уцужыгъэп Нухъэ.

— Дэгъуба, нэнэжъ, ар нахъ пшIоигъомэ, ефэндыри къы-пфэзгъэтхэн, — ылуи, Нухъэ унэм къыкIыгъ.

Ау дунаим зыхэплъэм, ыгу къыгъэкIодыгъ. ЕгIупшыгъэу къешхыштыгъ. Ямызкъо ефэн-дыр зыдэс къуаджэр ежъ зы-дэсым километрэ зыщыпIыкIэ пэчыжъ. ЫшIэщтыр ымышIэу шIонагъ. Егушшысагъ. Игъунэ-гъу иныбджэгъу кIалэм янэжъ Къурлан зэриIэр ешIэти, ащ дэжъ кIуагъэ, игухэлъ рилуагъ.

КIалэм шъэфкIэ Къурланыр къыригъашти, нэмыкI унэ ис-хэу апэу къызэгъуихыгъэ нэ-кIубгъом щыщ Нухъэ къыты-ритхыкIыгъ. Ащ ыуж къуа-джэм дэт медпунктым кIуагъэ,

янэжъ зэрэсымаджэр, илажъэ-ри врачым рилуагъ, уц горэхэ-ри къыритыгъэх. Охътэ шIуклае тыригъашти, ядэжъ къэкIожъыгъ.

— Ефэндыр къысфэбгъэт-хагъа, сишъау? — Нухъэ къы-зэрильэгъоу ныор къэупчIагъ.

— Ары, нэнэжъ, мары къыт-хыгъэри, — Къурланым къыхи-тхыкIыгъэр зытет тхылыпIэ тхъэпэ цыкIур Нухъэ янэжъ ритыгъ. — ЫIуагъэр мыр псым хэлпхъанышъ, итхагъэр екIы-фэ хэбгъэлъышт, етIанэ мафэм цэ — пчэдыжъым, щэджагъом, пчыхъэм — уешъошт.

— Ар сэри сэшIэ, — щэлүзэ къызщыкIоштыгъ ныор. Лит-рэныкъо банкэм псы ригъахъуи, «ефэндым къытхыгъэ духъэр» хидзагъ, цыф нэмысыным пае адрэ унэм чIихи, шъхъаныгъу-пчъашъхъэм тыригъэуцагъ.

Духъэр ефэндым къызэри-мытхыгъэр Нухъэ ешIэти, «мэрчэпыпсым езгъэшъонэп» зэриложьи, янэжъ ыгъэуцугъэ псыр рикIутыгъ, псы къабзэ банкэм ригъахъуи, тхылыпIэ къабзи ащ хидзи, врачым къы-ритыгъэ уцхэри хитакохи, бан-кэр зыдэщытыгъэм ыгъэуцу-жыгъ.

Пчэдыжъым ныом псыр зэ-рыт банкэр адрэ унэм къычIи-хыжыгъ. ТхылыпIэр къызы-хехым, тхыгъэ гори имыты-жъэу къэбзэ-лъэбзагъ.

— Алахъэу гукIэгъушIым Iээгъу сфэшI, — ылуи, псым щыщ ныом ришъугъ. Ащ лъы-пытэуи къылуагъ:

— Ох, ох, сыгу жьы дэжъагъ.

Псапэр духъэр къысфэзыт-хыгъэ ефэндэу Тхъэм бэгъашIэ ышIыным ыдэжъ! Щытхъур Тхъэм ыдэжъ!

Щэгъогогъо ныор псым зе-шъом, плъыр-стырыр кIэкIыгъ, нахъ псынIкIэ къэхъугъ...

Джащ тетэу Нухъэ янэжъ ыгъэхъужыгъ.

«Уклон фае»
къырилугагъэми,
кIуагъэ

Пчыхъэм иIофтабгэ къы-лгигъакIуи, колхоз тхъаматэм ыдэжъ Аслъан ригъэшагъ.

— Неуш районым уклон фае, — ылуагъ тхъаматэм.

— Фаемэ, сыкIонаба! — зи хиIухагъэп Аслъан.

Ащ къыкIэлъыкIоштым ежэу тIэклүрэ щытыгъ, зи къы-земылом, икабинет къыкIы-жыгъ. ЯтIонэрэ пчыхъэм джыри тхъаматэм Аслъан къылыгъэкIуагъ Iофтабгэр.

— Адэ, кIал, районым укло-нэу слогъагъэзэ, укIуагъэпи, — къыфэгубжыгъ.

— Кысэплогъагъэти, сы-кIуагъэба, — ылуагъ Аслъан.

— УкIона, узфэкIоштыр осымыIуагъэмэ!

— Ар сэ силажъа?! — зе-ухыижы Аслъан. — «Уклон фае» плуагъэти, сыкIуагъ, сы-кIуи сыкъэкIожыгъ.

Тхъаматэр IушхыпIыкIыгъ. Ежъ имысагъэ зыдишIэжъэу «сифэшъуаш, укыстекIуагъ»

кIалэм къырилуи, къычIитIуп-щыжыгъ.

Къемышхымэ,
къыкIэщхырэн

Тембот къуаджэм къикIи, Iоф щипшIэнэу къалэм къэ-кIуагъ. Зэрысышт унэ зэри-гъэгъотын фаети, лыхъунэу ригъэжъагъ. Апэу зылухъэгъэ унагъом исы лIым унэу ыты-рэр къыригъэлъэгъугъ. Тембот унэ кIоцIым ихыи къызеплъы-хъэм гу лытагъ клашъом бжы-гъэшхо зэриIэм. Iлэу унэр зы-тырэм еупчIыгъ:

— Шъуиунэ ренэу къыкIэ-щхын фае?

— Хъау, — къэгъулагъ лIыр, — къемышхымэ къыкIэщхырэн.

«Пнэ
тэрэзыми,
пшъхъэ
тэрэзэн»

Муратэ ешъогъаеу псынэ-пкъым рекIокIызэ, лIыжъ хъа-кIэ горэ ыпэкIэ къыкIыгъ.

— Уимафэ шIу, сикIал, — лIыжъым сэлэм къыхыгъ.

— Шуми, бзаджэми джары мафэ къэс сызхэтэр, къысфэ-мыгъэгъумэ, некIо буфетым, — сэлэмым ригъэгъэгъэжъыным ычIыпIэкIэ дысэу фидзыгъ Муратэ.

— Таймэсыкъо Хъанэхъу иунэ сэгбгъэлъэгъун плъэкIы-

на? — лIыжъыр къеупчIыгъ.

— УкIомэ уIукIэшт, — ылуагъ Муратэ.

— Чыжъа?

— Чыжъэми, благъэми оры-кIэ тIури зыба, уклоштышъ, уклошт.

«Сыд кIэлэ шъхъэубата сэлэ мы сызэрихылагъэр, нахы-жъи имыIэу!», — зэриложьы-гъэ. Кыриложьыны ымыгъотэу плъэкIаеу къепллыгъ. ЕтIанэ къеупчIыгъ:

— Хэтмэ уащыщ, сыд плъэ-къуацIэр?

— Пэтэрэз, — ылуагъ Му-ратэ.

— Ппэ тэрэзынкIи мэхъу, ау пшъхъэ тэрэзыхэп, — лIыжъым къырилуи блэкIыгъ.

Лекция
гъэшIэгъон

Пчыхъэм къоджэ клубым лекция къыщеджагъ Долэтмы-зэ. Клубым къызычIэкIыжъы-хэм иысым еупчIыгъ:

— Лекция гъэшIэгъоныба сыкъызэджагъэр?

— ГъэшIэгъон шъыпкъ, дэгъоу сигъэчъыгъ.

Гъомыгъо
ригъэфэным
най

— А зыкъом фэбэгъон, унэ чэу Iутыгъа, къэшцагъэр сыдэу Iае! — иныбджэгъухэр тезэ-рэгъэбэнагъэх Алькъэс.

— Ашъыу, сэри сэшIэ зэ-рэлэер, гъотыгъо тыригъэфэ-ныгу сIуагъэ нахъ, — арило-жъыны къыгъотыгъ.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

Уащытхьунэу зыкъагъэлъагъо

Адыгэ Республикэм игъогухэм кушъхьэфэчъэ спортымкIэ Дунэе зэнэкъокъоу «Гран-при Адыгея» зыфилорэр ащэкIо. Апэрэ мафэхэм теклоньгъэр кыдэ-зыхыгъэмэ гуцылэгъу тафэхьыгъ.

Командэу «Русвелэм» хэтэу Сергей Фирсановым Мыекьюапэ районым шыклогъэ зэнэкъокъум теклоньгъэр кышъидихыгъ. Мыекьюапэ икIыхи Улапэ нэсыгъэх, ащ кыкIыжыкIы Мыекьюапэ спортсменхэр къэкложыгъэх. Мы зэнэкъокъум кьалэу Набережные Челны шыш Ильнур Закариным апэрэ чIыпIэр кышъидихыгъ, майкэ гъожьыр фагъэшпошагъ.

Мыекьюапэ иадминистрации ипашэ иапэрэ гуадзэу Сергей Стельмах, АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьамагэ игуадзэу ДжармэкIо Юсыф, зэхэщэкIо купым хэтхэр гъэхьагъэ зышIыгъэ спортсменхэм афэгушыуагъэх, шIухьафтынхэр афашIыгъэх.

Сурэтыр зэхэхэм кышъидихыгъ.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Урысые Федерацием иапшъэрэ куп хэт баскетбол командэхэу финалныкIом хэ-фагъэмэ язэулкIэгъухэр Мыекьюапэ шыкIуагъэх. Апэрэ чIыпIищыр кыдэзы-хыгъэхэр финалым хэхьагъэх, медаль-хэм афэбэнэнхэу загъэхьазыры.

Аужырэ мафэхэм ешIэгъоу шылагъэхэм ямэхьанэ зыкызыр-Изтыгъэм фэшI уяплъынкIэ гъэ-шIэгъоуныгъэх. Кьалэхэу Воронеж, Курскэ, Ухта, Мыекьюапэ якоман-дэхэр арых финалым хэфэнхэмкIэ амалышIухэр зилагъэхэр.

«Динамо-МГТУ» Мыекьюапэ — «Согдиана-СКИФ» Воронеж — 96:73 (27:6, 23:13, 19:30, 27:24).

Мэлылфэгүм и 18-м зедешлагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Гапошин — 10, Хмара — 17, Иванов — 12, Степанов — 6, Хьакъун — 21, Тусиков, Вагнер — 18, Тыу — 12, С. Синельников.

Апэрэ такыкIы 10-м ешIэгүм

лым ащ фэдэ бэрэ кышъидихыгъ. ХьакIэхэм хьурджанэм Iэгуаор радзэн амылбэкIэу уахьтэр кIощтыгъэ. «Динамо-МГТУ»-м баскетболым хэхьэрэ ешIэкIэ амалхэр дэгъоу ыгъэфедэщтыгъэх. Хьакъунэ Рус-льан гъоготгъуи 5 очкоуищ дзыгъо-хэр ыгъэцакIэхэзэ хьагъэм Iэгуаор ридзагъ. Илья Хмарэ иешIакIэ зэ-гъэфагъэу шытыгъ. Тибаскетболи-стхэм ухьумэн Iофыгъохэр дэгъоу зэрагъэцакIэхэрэм ишIуагъэкIэ псынIкIэу апэкIэ илбьыщтыгъэх, хьагъэм Iэгуаор радзэщтыгъ.

Мэлылфэгүм мазэм и 18-м нэмыкI командэхэр зэрешлагъэхэр: «Старый Соболев» Н. Тагил — «Динамо-Политех» Курск —

100:77, «Планета-Университет» Ухта — «Родники» Ижевск — 88:70.

КIэух мафэр

Финалым хэфэщтхэр язэрэмыгъашIэу мэлылфэгүм и 19-м зедешлагъэх. Курскэ икомандэ анахь лъэшмэ

кырыкIощтыр кыгъэнэфагъ. Пчъагъэр 15:2, 27:6. Баскетбо-

Медальхэм афэбэнэшт

ащышми, инасып кымы-хьыгъэу тэлъытэ.

«Согдиана-СКИФ» Воронеж — «Динамо-Политех» Курск — 123:120 (25:27, 24:25, 26:23, 22:22, 11:11, 15:12).

ЕшIэгъу уахьтэр 97:97-у аухыгъ. Теклоньгъэр зыми кызырэдими-хыгъэм фэшI такыкIы 5 афыха-гъэхьагъ. Секундэ заулэ нахь кьэ-мынагъэу Воронеж текIощтыгъ, ау Алексей Адедиран секунди 2 кьэ-нагъэу хьагъэм Iэгуаор редзэ — 108:108. ИкIэрыкIэу такыкIы 5 ко-мандэмэ аратыгъ. Пчъагъэр зэрэ-лбьыкIуагъэр: 116:112, 119:114, 121:117, 121:120, 123:120. ЕшIэгъур аухынIкIэ секунди 2 кьафэнагъ. Курскэ икомандэ очко 34-рэ кыфэзыхыгъэ Илья Чер-новым Iэгуаор кышIэкIэхьагъ. Щытым ычIэгъэ чIэтэу лъэшэу ар ыдзыгъ. Чэрэгъузэ быбыгъэ Iэгуа-ом, ешIапIэр зэпичи, «Согдиана-СКИФ»-м ишIит ихьурджанэ ифагъ, ау судьяхэм халбьытагъэп. Нэгъэ-упIэпIэгъукIэ И. Черновыр гуж-бьагъэу агъэунэфыгъ. Пчъагъэр 123:120-у зэулкIэгъур аухыгъ.

«Родники» Ижевск — «Динамо-МГТУ» Мыекьюапэ — 65:81 (17:19, 20:19, 14:20, 14:23).

Мэлылфэгүм и 19-м зедешлагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Гапошин — 7, Хмара — 22, Иванов — 21, Хьакъун — 3, Тусиков — 7, Ваг-нер — 6, Тыу — 2, Блэгъожь — 2, С. Синельников.

«Динамо-МГТУ»-р финалым зэрэщыфэгъэр тшIэзэ ешIэгүм теп-лбьыгъ. Теклоньгъэр Ижевскэ ико-

мандэ кызырэшIуихыгъэм ишIуа-гъэкIэ Адыгеим ибаскетболистхэм апэрэ чIыпIэр финалныкIом кы-щахьыгъ.

«Планета-Университет» Ухта — «Старый Соболев» Н. Тагил — 71:64.

Кыдахыгъэ чIыпIэхэр

1. «Динамо-МГТУ» Мыекьюа-пэ — 9
2. «Согдиана-СКИФ» Воронеж — 9
3. «Планета-Университет» Ухта — 8
4. «Динамо-Политех» Курск — 7
5. «Родники» Ижевск — 6
6. «Старый Соболев» Н. Тагил — 6.

Кьалэу Барнаул финалыр шы-кIощт. Ащ щешIэщтыгъ Мыекьюапэ, Воронеж, Ухта якомандэхэр. Ап-шъэрэ купым иятIонэрэ куп коман-дищэу кыыхэкIыщтыр зыцIэ кьетIуагъэхэм адешIэщтыгъ.

Воронеж, Ухта, Курскэ якоман-дэхэм ятренерхэу, спортсменхэу гушыIэгъу тызыфэхьыгъэхэр Ады-геим ибаскетболистхэм кьащыт-хьугъэх, тикомандэ апшъэрэ ме-дальхэм афэбэнэн ыльэкIыщтэу кьытаIуагъ. «Динамо-МГТУ»-м итренер шъхьаIэу, Адыгеим изас-луженнэ тренерэу Андрей Синель-никовым опытышхо иI, бэкIэ ты-щэгугъы.

Сурэтым итхэр: зэнэкъокъухэм ашIогъэшIэгъонэу яплбьыгъэ-хэм ащыщхэр.

ФУТБОЛ. УРЫСИЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

ЗэрэтшIуахьырэм тегъэгүмэкIы

«Олимпия» Геленджик — «Зэкъошныгъ» Мыекьюапэ — 2:1. Мэлылфэгүм и 18-м Геленджик щызэдешлагъэх. Зезыщагъэхэр: А. Чистяков — Азов, Д. Стрельцов, Я. Клепцов — тIури Ростов-на-Дону.

«Зэкъошныгъ»: Плахтий, Магкеев, Казаков, Абаев, Ва-силькин, Батырбий, Сандаков, Жегулин, Хьабэчыр, Ки-яшкин, Лучин (Хьабил,66).

Кьэлапчэм Iэгуаор дзэйдзагъэхэр: Гордиук — 9 (пенальтикIэ), Басый — 45, «Олимпия». Казаков — + 90, «Зэкъошныгъ».

ЕшIэгъур заублагъэр такыкIы 8 нахь мыхьугъэу тIухьумакоу Марат Магкеевым шапхьэхэр ды-сэу ыкьуагъэхэу судьям ыльы-ти, ешIапIэм кырыгъэкIыгъ. «Зэкъошныгъэм» ар кьемыгоуа-гъэу тIыгътэрэп. Арэу щытми, мы-илбьысым апэрэ зэулкIэгъоу тико-

мандэ иIагъэр 1:2-у зэрэшIуахьы-гъэм тигъэгүмэкIыгъ. ЗэулкIэгъур кIэухым фэкIуагъэу тIухьумако-мэ ащыщэу Артем Казаковым бысым-хэм якьэлапчэу Iэгуаор дидзагъ, ау тикомандэ ащ шIогъэшхо кыфи-хьыгъэу тIыгътэрэп.

Купым хэтхэр зэрешлагъэхэр:

«Мэшыкью» Пятигорск — «ФАЮР» Беслан — 1:0, «Ала-ния-Д» Владикавказ — «Дагди-зель» Каспийск — 0:2, СКА Ростов-на-Дону — «Ротор» Вол-гоград — 0:3, «Динамо» Став-рополь — «Биолог» Прогресс — 3:2, «Астрахань» Астрахань — «Славянский» Славянск-на-Ку-бани — 0:1, «МИТОС» Новочер-касс — «Кавказтрансгаз» Рыз-двяный — 1:0, «Торпедо» Ер-мэлхьабл — «Таганрог» Таган-рог — 2:2, «Энергия» Волжский — «Ангуст» Назрань — 1:2.

Хэт тьдэ шыла?

1. «Ротор» — 62
2. «Торпедо» — 58
3. «Динамо» — 49
4. «Славянский» — 47

5. «Мэшыкью» — 45
6. «Дагдизель» — 45
7. «Астрахань» — 44
8. «МИТОС» — 39
9. «Ангуст» — 37
10. «Кавказтрансгаз» — 34
11. «Зэкъошныгъ» — 33
12. «ФАЮР» — 31
13. «Олимпия» — 29
14. «Энергия» — 28
15. «Биолог» — 27
16. «Таганрог» — 26
17. СКА — 25
18. «Алания-Д» — 23

Мэлылфэгүм и 25-м «Зэкъош-ныгъэр» тикьалэ шылуIэщт «Ан-густ» Назрань.

*НэкIубгъор
зыгъэхьазыргъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.*

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Кьэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КьылдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкэ IофхэмкIэ,
IэкIыб кьэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кьэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьаIэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зидэщыIэр:
385000,
кь. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыпIэ гъэлары-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышъып-
кьагъэу кьахафэ-
хэрэмкIэ кьэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплбьыкIэ
зэтемыфэн ыльэ-
кIыщт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхь-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи кьэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхьа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
3508
Индексхэр
52161
52162
Зак. 983

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00